

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrains.rs

Seme
rađa
profit

hraná
produkt

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina IV • Broj 70 • 28. avgust 2015. • cena 40 dinara

сремске
новине

POLJOPRIVREDA

SEPTEMBAR

Foto: M. Mileusnić

Leto lagano odlazi. Ulazimo u septembar koji nedostatkom visokih noćnih temperatura, dnevnih žega i omorina najavljuje zlatnu i bogatu jesen. U septembru zri veliki broj stonih sorti vinove loze. Pošto ne sazrevaju svi grozdovi istovremeno, berba koja počinje tek pošto sazri 30 odsto roda, sprovodi se u nekoliko navrata.

Shodno istini da je sadnja u jesen, u našim klimatskim uslovima bolja je od prolećnje, vredni paori polako počinju i sa pripremama za jesenju sadnju vinove loze.

M. Mileusnić

U OVOM BROJU

UZ NACRT ZAKONA
O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

**Predlozi i
obrazloženja
za poboljšanje**
Strane 6-7.

**VELIKI RADINCI: KAMEN TEMELJAC
ZA „VINARIJU MILOŠEVIĆ“**

**Dogodine pijemo
carsko vino!**
Strana 10.

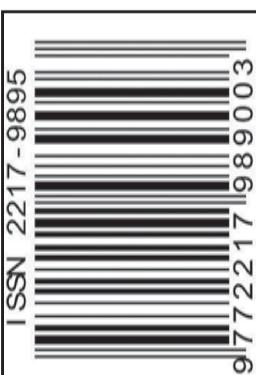
BIKIĆ DO • VLADIMIR KOVAČ, PROIZVOĐAČ HLADNO CEĐENIH ULJA

Zdravlje iz domaćih sirovina

Kada je pre deset godina njegov otac Julian Kovač u Bikić Dolu nadomak Šida pokrenuo malu proizvodnju ceđenih ulja, Vladimir Kovač je odlučio da se i sam okuša u tom poslu. Danas kaže da se zbog takvog poteza ne kaje.

Strana 11.

SMS MALI OGLASI
063/8526-021

MARADIK • VILIN SALAŠ

Život iz bajke

Strana 12.

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail:nsberza@unet.rs, www.proberza.co.rs

od 17.8. do 21.8. 2015.

- Rast cene kukuruza
- Stabilna cena soje
- Dešavanja na svetskim berzama

BUĐANOVCI - GRABOVCI • ZAVRŠENO RENOVIRANJE MESNIH ZAJEDNICA

Jednaki uslovi za rad u selu i gradu

Rumska lokalna samouprava je krenula u proces sređivanje mesnih kancelarija. Načelnik Opštinske uprave Dušan Ljubišić obišao je tim povodom mesne kancelarije u Buđanovcima i Grabovcima, gde su upravo završeni radovi na adaptaciji prostorija.

- Mi smo ove godine identificirali tri mesne zajednice koje ćemo kompletno renovirati. To su: Buđanovci, Grabovci i Kraljevci. Radovi na adaptaciji prostorija u Buđanovcima i Grabovcima su završeni, a do kra-

ja godine renoviraćemo i prostorije u Kraljevcima. Procenili smo da je stanje objekata u pomenute tri mesne zajednice dosta loše i da je sanacija preko potrebna. Za radove u Buđanovcima i Grabovcima smo izdvajili blizu 600.000 dinara, kazao je načelnik Ljubišić.

Prvi čovek Opštinske uprave je istakao da će u narednih pet godina sve mesne kancelarije u Opštini Ruma biti potpuno renovirane.

- Mi imamo plan da u narednih pet godina obnovimo sve mesne kancelarije

U poseti Grabovcima

Dušan Ljubišić

rije u Opštini Ruma. Kao što smo ove godine obezbedili sredstva za uređenje pomenute tri, tako ćemo i u narednim godinama izdvajati sredstva kako bi sve mesne kancelarije u Opštini Ruma doveli u pristojno stanje. Želimo da i stanovnici naše opštine koji žive na selu imaju iste uslove kao i ljudi u Rumi, poručio je Ljubišić.

Šef mesne kancelarije u Buđanovcima Siniša Pavković napominje da su sada stvoreni normalni uslovi za rad, a da će najveći benefit imati mешani ovog sela.

VOJVODINA • OD 49 UZORAKA SOJE 45 GENETSKI MODIFIKOVANO

Ilegalno gajenje GM soje

Jedini pouzdan način detekcije prisustva GMO je laboratorijska analiza, a GMO hrana se ne može prepoznati po bilo kakvim spoljnjim obeležjima

ako je na osnovu Zakona o GMO zabranjen uzgoj i proizvodnja GM hrane, savetnica u Ministarstvu poljoprivrede nadležna za biošku sigurnost bilja **Vanja Kojić** u razgovoru sa Sputnikom precizira da je Fitosanitarna inspekcija u 2014. godini kontrolisala oko 1.600 parcella na kojima se gaji soja.

- Najveći broj parcella se nalazi u Mačvanskom, Južno-bačkom i Sremskom okrugu. Pošto je u pitanju ilegalno gajenje GM soje, soja sa parcela na kojima je utvrđeno prisustvo GMO je uništena, odnosno skinuta sa polja u fazi vegetacije. Protiv svih vlasnika ili korisnika parcela podnete su krivične prijave nadležnim sudovima i to ja sada u sudskoj proceduri, kaže Kojićeva.

Na pitanje da li nadležne inspekcije kontrolisu i useve kompanije „Monsanto“, imajući u vidu da ta kompanija godinama posluje na teritoriji Srbije, Kojićeva kaže:

- Kompanija „Monsanto“ ima svoju kancelariju, ali oni na teritoriji Srbije isključivo trguju sa konvencionalnim semenom kukuruza i soje. Pretpostavljam da su i njihove parcele u proceduri uzimanja uzorka i da nikada nismo dobili bilo kakve pozitivne izveštaje da je u pitanju GM soja.

Od 49 uzoraka koji su analizirale nadležne laboratorije, utvrđeno je da je čak 45 genetski modifikovano.

Inače, jedini pouzdan način detekcije prisustva GMO je laboratorijska analiza, a GMO hrana se ne može prepoznati po bilo kakvim spoljnjim obeležjima.

- Po zakonu o GMO mi nemamo propise koji se odnose na obeležavanje proizvoda koji sadrže genetički modifikovane organizme, s obzirom da je po zakonu eksplicitno zabranjeno stavljanje u promet proizvoda koji sadrže GMO. Zbog toga nije u skladu sa zakonom da ambalaža sadrži informacije da li neki proizvod sadrži GMO ili ne, ističe Kojićeva.

Ona precizira da kada je reč o hrani iz uvoza, kontrolu pre stavljanja u promet vrši Fitosanitarna inspekcija uprave za zaštitu bilja unutar Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine. Vrši se provjerava svake pošiljke merkantilnog kukuruza, soje, uljane repice, šećerne repe, pirinča, kao i proizvoda koji su dobijeni od ovog bilja.

Govoreći o najavama da Srbija planira da dozvoli promet GMO, kako bi ispunila uslov za prijem u Svetsku trgovinsku organizaciju, Kojićeva tvrdi da Ministarstvo po-

ljoprivrede još uvek ne planira da izmeni Zakon o genetički modifikovanim organizmima.

- Iako u ovom trenutku Vlada i nadležno Ministarstvo nisu pokrenuli zvaničnu proceduru izmene zakona, činjenica je da taj zakon nije usklađen sa zakonodavstvom EU, kao ni sa pravilima Svetske trgovinske organizacije, objašnjava Kojićeva. - Srbija ima međunarodne obaveze da izmeni Zakon o GMO koji zabranjuje promet i uzgoj genetički modifikovane hrane za ljudsku i životinjsku upotrebu. Istovremeno, postoji i kolizija zakona na nacionalnom nivou, s obzirom da srpski Zakon o bezbednosti hrane dozvoljava promet GM kultura, navodi Kojićeva.

Iako je državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede **Danilo Golubović** navadio izmenu zakona o GMO, Kojićeva tvrdi da to još uvek nije na dnevnom redu.

- Činjenica je da u ovom trenutku nije pokrenuta procedura izmene zakona. Odluku o eventualnom menjaju donosi Vlada Srbije. Zvanične procedure nisu pokrenute, a pomoćnik ministra je verovatno htio da kaže da ćemo u nekom trenutku ipak morati da izmenimo zakon o GMO, zaključuje Kojićeva. **b92**

U selu kao i u gradu

- Od 1999. godine se ništa nije renoviralo u mesnoj kancelariji. Sada je kompletno sanirana sala za venčanje, mesna kancelarija, adaptirane su i prostorije kuhinje, hodnik, zidovi su okrećeni, postavljen je laminat, takođe je hoblovan i parket. Sada imamo zaista reprezentativne prostorije, što nas posebno raduje, jer su mesne kancelarije na neki način ogledalo opštine, izjavio je Pavković.

Šefica MK Grabovci Radoslava Paunović zadovoljna je što je op-

štinsko predstavništvo u ovom selu dobilo novo ruho.

- Grabovci su najudaljenije selo od Rume, ali naravno ne i najmanje važna mesna zajednica. Drago nam je što su sada stvoreni jedni krajnje pristojni uslovi. Sve kancelarije su okrećene, laminati su postavljeni, a rađena je i fasada zgrade. Radovi su bili zaista neophodni, jedan spoljni zid je i popucan, te je sanacija bila zaista preko potrebna, kazala je Radoslava Paunović.

M. Vajagić

BEOGRAD • ZA UZURPACIJU DRŽAVNOG POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Pooštovanje kaznenih mera

Uvode se značajno veće novčane kazne za uzurpatore, ali i pravo lokalnih samouprava da skine rod u slučaju uzurpacije od strane NN lica

korišćenja poljoprivrednog zemljišta. Uvode se kazne za uzurpatore u visini trostrukog iznosa najviše postignute prosečne cene zakupa na teritoriji okruga. Ako je NN lice uzurpator, jedinica lokalne samouprave može da donese odluku o skidanju useva, istakla je ministar.

Ministar Bogosavljević Bošković je dodala da se trenutno samo u sudske sporovime po tom osnovu potražuje oko 22 miliona evra.

- Uvode se značajno veće novčane kazne za uzurpatore, ali i pravo lokalnih samouprava da skine rod u slučaju uzurpacije od strane NN lica. Izmene i dopune Zakona predviđaju pooštovanje sankcija za uzurpatore državnog poljoprivrednog zemljišta, ali i lokalne samouprave koje ne poštuju rokove i procedure u donošenju i sprovodenju godišnjeg programa zaštite, uređenja i

S. P.

**SREMSKA
POLJOPRIVREDA**

- **GLAVNI I ODGOVORNİ UREĐNIK:** Živan Negovanović
- **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić
- **TEHNIČKI UREĐNIK:** Marko Zrilić
- **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković
- **STAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Stamparije "Forum" Novi Sad
- **TELEFON/FAX:** 022/610-144
- **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
- **Registarski broj NV000659**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) . - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012.-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Povući i doraditi predloge

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu uputio je i zvanično svoje primedbe na predloge izmena zakona o poljoprivrednom zemljištu, potvrđeno je u tom sekretarijatu. Prema rečima pokrajinskog sekretara za poljoprivredu Branislava Bogaroškog primedbe su upućene početkom nedelje, a u njima se, između ostalog, traži povlačenje dokumenta iz procedure i njegova dorada.

- U delu u kojem smo komentarišali zakon u celosti tražili smo njegovo povlačenje, pre svega, jer smatramo da je neustavan i da će njegovu primenu biti pod velikim znakom pitanja, objasnio je za RTV Bogaroški.

On je dodao i da je među osnovnim zamerkama ta što najznačajnija pitanja nisu uređena predloženim nacrtom, već je navedeno da će se ona regulisati naknadno – posebno uredbama.

Bogaroški je istakao i da se u primedbama koje su upućene Beogradu traži uvođenje obaveznog donošenja godišnjeg programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta za lokalne samouprave, uz sankcije ukoliko se ta obaveza ne ispoštuje, umesto što se gradovima i opština sada daje prostor da te programe ne donešu.

- Na taj način bi se povećao stepen izdavanja poljoprivrednog zemljišta u zakup. Takođe smo tražili i da se zemljište, koje nije predmet zakupa, a koje je obuhvaćeno programom, mora ponuditi na licitaciji i to po početnoj ceni od jednog dinara, jer je predlagач izmena predviđao da se to zemljište daje bez nadoknade i kriterijuma na pet godina, naveo je pokrajinski sekretar.

Pokrajina je primedbe dala i u

Branislav Bogaroški

delu koji se tiče uzurpacije zemljišta, kao i početne cene licitacije.

"Ako je propisima regulisano da ta cena iz godine u godinu mora biti sve veća, onda ona postaje nepristupačna za poljoprivrednike. Umesto toga, potrebljeno je vratiti se korak unazad i svesti tu cenu na vrednost od 80 odsto od pro-

šlogodišnje ili, kao alternativno rešenje, zemlju ceniti po klasama, kazao je Bogaroški.

On je dodao i da se primedbama traži ukidanje mogućnosti prodaje zemlje, kako bi se stvorio mehanizam da za dve godine ona ne bude dostupna za kupovinu i stranim državljanima, jer se Srbija obavezala da će u tom roku omogućiti i njima prodaju zemlje pod istim uslovima kao i za građane Srbije.

- Podsetili smo i na Strategiju poljoprivrednog i ruralnog razvoja Srbije, koju je Vlada donela prošle godine, a u kojoj se navodi da se državno poljoprivredno zemljište ne sme otiduti, rekao je pokrajinski sekretar.

Resorni sekretarijat, dodao je, tražio je brisanje i izmena koje omogućavaju davanje 30 odsto poljoprivrednog zemljišta u svakoj lokalnoj samoupravi pravnom li-

cu sa investicionim planom. On je ponovio da se time daje diskreciono pravo lokalnim samoupravama i ministarstvu da odlučuju kome će dati to zemljište, a da se, pri tom, diskriminišu poljoprivrednici, kojima je oduzeta mogućnost da se javi za to zemljište. Kako je istakao, i u tom delu najznačajnija pitanja nisu uređena, već je predviđeno da se to učini tek naknadno, posebnim pravnim aktima.

Bogaroški je poručio da je stav sekretarijata argumentovan i da je ispunjen svaki osnov da Ministarstvo poljoprivrede prihvati primedbe.

On je rekao i da očekuje da će, ukoliko do toga ipak ne dođe, reagovati i Skupština Vojvodine, koja ima mogućnost upućivanja amandmana na predložena zakonska rešenja.

RTV

U SUSRET KONFERENCIJE UN O KLIMI

Regulisanje klime smanjenjem emisije ugljen dioksida

Zvaničica UN za klimu Kristijana Figueres je prošle nedelje upozorila da svet možda neće biti u stanju da ograniči zagrevanje na ispod 2 stepena Celzijusa do kraja veka u odnosu na predindustrijski period

Evropska unija je upozorila 20. avgusta da je ostalo još malo vremena za pripremu konferencije UN o klimi u Parizu i pozvala 140 zemalja koje to nisu učinile, da dostave svoje ciljeve za smanjenje emisija ugljen dioksida.

Do sada je 56 zemalja sa udeлом od 61 posto u emisijama CO₂ u svetu dostavilo ciljeve ali to neće biti dovoljno da se zagrevanje ograniči do kraja veka na 2 stepena Celzijusa, upozoravaju u Briselu. Prema podacima Američke agencije za okeane i atmosferu (NOAA), juli i prvih sedam meseci 2015. bili su najtopliji na Zemlji od početka mera na temperature 1880. godine.

Evropski komesar za očuvanje klime i energetiku Miguel Arias Cañete je rekao da će konferencija u decembru u Parizu (COP21) predstavljati "istorijsku prekretnicu i priku" da se ubrza prelazak na ekonomiju bez emisija CO₂, koja neće narušavati klimu.

- Međutim, mogućnosti da ispunimo naš cilj o zadržavanju globalnog zagrevanja ispod 2 stepena Celzijusa se ubrzano sužavaju, rekao je Cañete. 20. avgusta na konferenciji za novinare, organizovanoj 100 dana pred COP21 koji će se održati od

30. novembra do 11. decembra. Zvaničica UN za klimu **Kristijana Figueres** je prošle nedelje upozorila da svet možda neće biti u stanju da ograniči zagrevanje na ispod 2 stepena Celzijusa do kraja veka u odnosu na predindustrijski period.

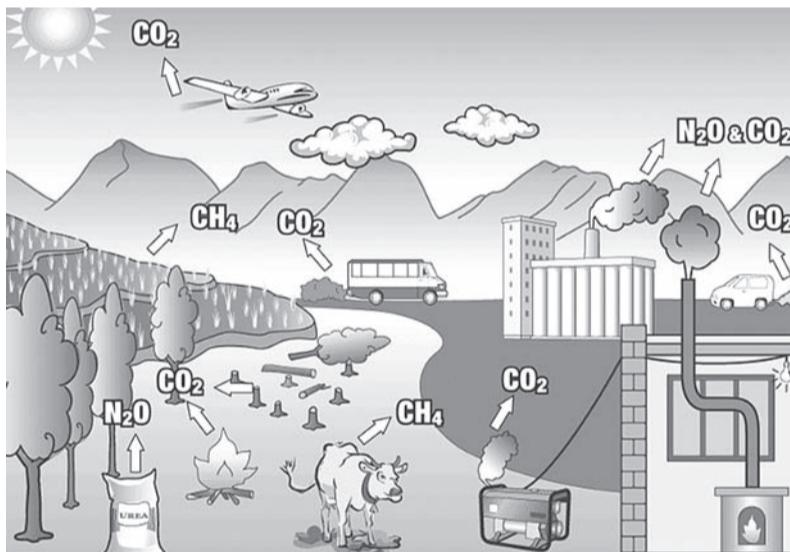
Kanjete je rekao da je do konferencije ostalo još ukupno 10 dana za tehničke pregovore navodeći da će na pripremnim sastancima u okviru pregovora pod okriljem UN u avgustu i oktobru i dalje morati da se raspravlja o mnogim važnim pitanjima.

O COP21 će se raspravljati i na sastancima Generalne skupštine UN u septembru, Svetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda u oktobru i sastanku G20 u novembru.

Politika potisnula tehnička pitanja

Međutim, pregovori idu sporo, rekao je evropski komesar i dodao da je politička rasprava potisnula tehničke pregovore u drugi plan. - To se mora promeniti, rekao je Cañete.

Kanjete je ocenio da je nacrt teksta za konferenciju koji je 26. jula

predstavljen kao osnovu za razgovore u avgustu, dobro osmišljen, pošto je predlog sporazuma za COP21 odvojen od odluka koje su više tehničke prirode.

On je, međutim, rekao da je taj predlog teksta na 80 strana suviše dug s obzirom da uključuje sve opcije koje su različite zemlje iznale tokom godine.

"O tome će morati da se pregovara. Pred nama je još dosta posla", rekao je Cañete.

Četvrtina zemalja dostavila ciljeve

Tehnički pregovori moraju teći brže i više zemalja mora izneti svoje planove za smanjenje emisija i, što je najvažnije, moraju biti definisani elementi neophodni za uspeh konferencije u Parizu, rekao je on.

Kanjete je rekao da su za uspeh COP21 potrebno ambiciozni ciljevi za ograničavanje zagrevanja, odnosno smanjenje emisija CO₂ i da oko toga moraju da se saglase svi veliki emiteri.

- Više ključnih zemalja G20, poput Argentine, Brazila, Indije, Indonezije, Saudijske Arabije, Južne Afrike i Turske, mora bez odlaganja da predstavi svoje ciljeve, rekao je on.

Kanjete je istakao da je dobro to što je 56 zemalja čiji je ideo u

Ciljeve za smanjenje nisu dali samo najveći emiteri, poput Kine, EU i SAD već zemlje u Africi, na Karibima i Pacifiku koje su najviše izložene riziku od porasta nivoa mora usled topljenja leda

puni prelazak na privredu bez emisija u 2100.

Četvrti preduslov za uspeh jeste da se zemlje obavežu da će sprovesti dogovoreno. "Moramo biti sigurni da će dogovor u Parizu predstavljati dela a ne reči", rekao je Cañete i dodao da "nacionalne ciljeve moraju pratiti multilateralni propisi o transparentnosti i odgovornosti".

Dok EU podržava predlog da ciljevi budu obavezujući, nije tajna da SAD i neke druge zemlje gledaju na to sa neodobravanjem. To je, kako je rekao Cañete, najteže pitanje u kome za sada nema napretka. "Problem je to što te zemlje nikako da predlože aletarnativne mehanizme koji će garantovati poštovanje ciljeva", rekao je evropski komesar.

Kanjete je u intervjuu za AFP rekao da je uveren da će biti postignut dogovor u Parizu ali da se postavlja pitanje koliko će ciljevi biti ambiciozni.

On je ocenio da će veliki napredak biti ostvaren ako se na COP21 odredi dugoročni cilj za smanjenje emisija, uspostave propisi za kontrolu sprovodenja ciljeva i mehanizam revizije ciljeva a zemlje dobrovoljno prihvate nove ciljeve.

"Obavezujućem aspektu ciljeva i finansiranja kako bi se moglo zemljama u razvoju, biće reči na samom kraju konferencije", rekao je on.

Samenjenje emisija koje doprinose globalnom zagrevanju može se postići pomoću novih tehnologija i veće upotrebe obnovljivih izvora energije, modernizacijom zastarelih postrojenja i promenom ponašanja potrošača.

Juli 2015. najtoplji mesec ikada

Prema podacima Američke agencije za okeane i atmosferu, ne samo da je juli ove godine bio najtoplji u odnosu na isti mesec u periodu od više od jednog veka već je bio najtoplji u odnosu na sve mesece u periodu 1880-2015., navela je NOAA.

Prosečna kombinovana temperatura na površini kopna i okeana u julu je bila 0,81 stepen Celzijusa.

jusa viša od proseka u 20. veku (15,8 stepeni), čime je oboren rekord iz jula 1998. godine.

U julu ove godine koji je inače najtoplji mesec u godini u svetu, ove godine je izmerena prosečna globalna temperatura od 16,61 stepeni.

Temperatura u julu raste u proseku za 0,65 stepeni Celzijusa tokom jednog veka, navela je NOAA.

RESTITUCIJA JUČE, DANAS I SUTRA

Otimanje zemlje u Srbiji

Dok se o tome više priča nego radi, na delu je nova otimačina, započeta još u vreme režima Slobodana Miloševića i pobedom opozicionih neoliberalnih snaga na saveznim izborima u Saveznoj Republici Jugoslaviji (tadašnjoj federaciji između Srbije i Crne Gore), održanim u septembru 2000. godine, a zatim i na republičkim u decembru iste godine. Privatizacija je bila najčešće predstavljana kao najbolje rešenje za ekonomiju koja je devedesetih godina bila oštećena prvo sankcijama međunarodne zajednice, pa građanskim ratovima na prostoru bivše Jugoslavije, pljačkom koju je sproveo tadašnji vladajući režim i NATO bombardovanjem 1999. godine

Otimanje zemlje u Srbiji započelo je u okvirima šireg procesa ubrzane privatizacije, odnosno društvenom i svojinskom transformacijom iz socijalističkog društvenog uređenja u kapitalističko. Ali, takav proces već je bio zabeležen u nekadašnjoj Jugoslaviji. I u njoj je imovina otimana od vlasnika, odmah posle Drugog svetskog rata, pa se eto, posle više od šest decenija još uvek samo priča o njenom vraćanju. Konkretno, restituciji. Ponegdje se objavi vest o skorom vraćanju neopravdano oduzete imovine, i to sada, pred kraj 2013. godine. To je uglavnom sve, kako bi se EU prikazalo da su sadašnje vlasti u Srbiji – evropske. Ne bi bilo ni toga da nije priča o željama za ulazak u Evropsku uniju, pa nas je ona i nateralna da se donese Zakon o restituciji. Njegova primena je još u povoju, tačnije, nije ni prohodala. Ono što je urađeno nije ni pionirski korak – piše Milenko Srećković, iz Pokreta za slobodu.

Priče umesto dela

Međutim, dok se o tome više priča nego radi, na delu je nova otimačina, započeta još u vreme režima Slobodana Miloševića i pobedom opozicionih neoliberalnih snaga na

saveznim izborima u Saveznoj republici Jugoslaviji (tadašnjoj federaciji između Srbije i Crne Gore) održanim u septembru 2000. godine, a zatim i na republičkim u decembru iste godine. Privatizacija je bila najčešće predstavljana kao najbolje rešenje za ekonomiju koja je devedesetih godina bila oštećena prvo sankcijama međunarodne zajednice, pa građanskim ratovima na prostoru bivše Jugoslavije, pljačkom koju je sproveo tadašnji vladajući režim i NATO bombardovanjem 1999. godine. Međutim, krajnji efekat privatizacije bio je porazavajući; od 2.284 privatizovanih preduzeća u periodu 2001–2012. u stečaju je završilo 1.070, dok je za 664 raskinut kupoprodajni ugovor.

Novi vlasnici su privatizacijom vrlo često prali novac steken kriminalnim aktivnostima ili su bili zainteresovani samo za sticanje atraktivnih nekretnina, ali ne i za očuvanje proizvodnog programa, što je dovodilo do velikog broja otpuštenih radnika i uništenih preduzeća. Procenjuje se da je od početka privatizacije više od pola miliona ljudi u Srbiji ostalo bez posla. Vlada formirana nakon parlamentarnih izbora u maju 2012. godine započela je proces preispitivanja privatizacije i hapšenja odgovornih lica, čime je na određeni način zvanično priznat kriminalni aspekt tog procesa na koji su radnički pokret i javnost već godinama ukazivali. Međutim, odgovornost nadležnih institucija, koja se, pre svega, ogleda u tome što one nisu kontrolišale ni poreklo novca koji je privatizacijom ulazio u legalne tokove, niti da li novi vlasnici održavaju kontinuitet proizvodnje, još nije postala predmet ispitivanja.

Iako za to nije bilo osnova u tada važećem Ustavu, privatizacijom započetom 2001. je najpre de facto ukinuta društvena vlasnina, kao dotadašnje specifično obeležje jugoslovenskog komunizma. Društvena vlasnina nastala je radom ili investiranjem dela zarađa zaposlenih ili zadrugara, te je time de facto nastala kao zadružna, „ali se iz političkih i pravnih razloga vodila kao društvena vlasnina“. Ustavom iz 2006. društvena vlasnina definisana je kao prolazna kategorija koja se mora pretvoriti u privatnu vlasnину. Na taj način su i poljoprivredna preduzeća i zemljište u društvenom vlasništvu

postali predmet privatizacije. Privatizacija je ostavila drastične posledice i u ovom slučaju: u 253 privatizovana poljoprivredna preduzeća otpušteno je preko 65.000 poljoprivrednih radnika, a pedesetak ugovora o njihovoj kupoprodaji je raskinuto. U procesu privatizacije poljoprivrednih preduzeća počinjene su brojne nezakonitosti i kada je u pitanju državna i zadružna vlasnina, pre svega usled nejasno definisanih propisa u pogledu vlasništva nad zemljom.

„Mnoga poljoprivredna preduzeća privatizovana su a da prethodno nije rešeno pitanje njihove vlasnine nad poljoprivrednim zemljištem“, kaže se u Izveštaju o državnom i zadružnom zemljištu u postupku privatizacije, koji je krajem 2012. godine sačinio Savet za borbu protiv korupcije Vlade Republike Srbije. Prilikom privatizacije poljoprivrednih preduzeća Agencija za privatizaciju nije izuzela državnu i zadružnu vlasnину, koje nisu mogle biti predmet privatizacije, jer za razliku od društvene vlasnine, imale su svoje jasno definisane vlasnike. Na zemljištu u zadružnoj ili državnoj vlasnini poljoprivredna preduzeća mogla su imati samo pravo korišćenja i ono nije moglo biti u prometu prilikom njihove prodaje. Ali, kako Agencija za privatizaciju nije ugovorom o prodaji preduzeća jasno navela da predmet privatizacije nisu državna i zadružna vlasnina, došlo je do brojnih pršavljaja zemljišta na koje kupci nisu imali pravo. Naime, na osnovu privatizacionih kupoprodajnih ugovora novi vlasnici poljoprivrednih preduzeća su u Katastru nepokretnosti vršili promenu oblika vlasnine, odnosno uknjižbu privatnog vlasništva na zadružnoj i državnoj vlasnini.

Međutim, takva promena oblika vlasnine nije imala pravnu osnovu jer je Ugovorom o prodaji društvenog kapitala prenet samo društveni kapital subjekta privatizacije, dok je na državnu i zadružnu vlasnino moglo biti dobijeno samo pravo korišćenja, ali ne i vlasništva, jer ga nije imao ni pravni prethodnik.

Nepoznate razmere prisvajanja zemljišta

Kako razmere ovog prisvajanja zemljišta u zadružnom i državnom vlasništvu nisu poznate, Savet za borbu protiv korupcije je preporučio Upravi za poljoprivredno zemljište

Ministarstva poljoprivrede da pribavi od Republičkog geodetskog zavoda i službi za katastar određenih opština, na kojima se nalaze nepokretnosti, podatke o promenama katastarskog stanja na tom zemljištu nakon privatizacije, kao i o promenama vlasnika na državnoj i zadružnoj vlasnini, kako bi se utvrdilo da li su vršene uknjižbe prava vlasnine na državnoj i zadružnoj vlasnini na kupce društvenog kapitala, na osnovu ugovora o privatizaciji i da li je uknjižbama promenjen oblik vlasnine. Međutim, Agencija za privatizaciju odbija da Savetu za borbu protiv korupcije dostavi sve podatke o tome kako je tretirala pravo korišćenja na poljoprivrednom zemljištu u državnoj i zadružnoj vlasnini; kolika je ukupna površina poljoprivrednog zemljišta koja je bila u posedu subjekata privatizacije iz poljoprivredne delatnosti, kakva je vlasnička struktura kapitala, kao i kolika kupoprodajna cena je ostvarena u privatizaciji.

Cilj privatizacije i ukrupnjavanja zemljišta

Srbija se obavezala da će strancima omogućiti kupovinu poljoprivrednog zemljišta četiri godine nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU. Do avgusta 2012. godine sve države članice EU, sem Litvanije, ratifikovale su SSP sa Srbijom. Da bi Sporazum stupio na snagu, mora biti ratifikovan od strane svih država članica. Pokret za slobodu, radničko-seljačka organizacija koja se bori protiv otimanja zemlje u Srbiji, smatra da je ovako nepovoljan rok za prodaju zemljišta dogovoren u interesu tajkuna koji žele da zemljište, koje su jeftinije kupili u privatizaciji, prodaju što pre bogatim stranim korporacijama zasnovajući svoju računicu na velikoj razlici u ceni kvalitetnog zemljišta na srpskom i evropskom tržištu. Mnoge države u okruženju dogovorele su mnogo duži rok posle kojeg će biti omogućena prodaja zemljišta, dok su neke zabranile prodaju.

Ukrupnjavanje zemljišta u vlasništvu malog broja ljudi koji do zemlje dolaze vrlo jeftinije ima za cilj tržišnu špekulaciju sa zemljištem. Uslovi za to već su stvoreni; kako piše Branislav Gulan, član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti i dugo-godišnji saradnik Pokreta za slobodu: Najveći srpski veleposrednici zajedno

imaju više zemlje nego što su površine pojedinih država ili gradova. Samo četvorica najvećih srpskih gazda poseđuju više od 100.000 hektara zemljišta, a pojedinačno su jači i od najvećih evropskih zemljoposrednika. U samom vrhu nalaze se vlasnik „Irva grupe“, Dordje Nicović, sa blizu 30.000 hektara, vlasnik „Delte“ Miroslav Mišković sa 25.000, vlasnik „MK Komerc“ Miodrag Kostić, koji poseduje u Srbiji 24.000 hektara, a vlasnik Industrije mesa „Matijević“, Petar Matijević, 16.000 hektara. Daleko iza njih je rečimo, „Viktoria grupa“, čiji su vlasnici Milić Babović, Zoran Mitrović i Stanko Popović, sa oko šest hiljada hektara. Međutim, treba napomenuti da sva ta zemlja nije u njihovom vlasništvu, već je dobar deo uzet u zakup od države. Jer, kada su kupovali kombinate, u njima je bio i deo državne zemlje koja je ostala kod njih da je obrađuju (izrabljuju). Bilo kako bilo, njihovi rančevi su veći od države Lihtenštajn, koja ima površinu od oko 160 kvadratnih kilometara ili 16.000 hektara. Pojedinačno su veći od Novog Sada, koji je površine 235 kvadratnih kilometara ili 23.500 hektara. Ovo se, međutim, odnosi samo na zemljište koje su oni i njihove firme kupovali. Ali, ima tu još i zemljišta koje su kupovali njihovi bliski saradnici i članovi porodica. Iako je srpska farmaceutska industrija skoro potpuno uništena u procesu privatizacije, a poljoprivreda postala teren špekulacija krupnog kapitala, jasno je da je proces privatizacije i neoliberalnog strukturalnog prilagođavanja u osnovi duboko usmeren protiv interesa stanovništva – da obezbedi svoju egzistenciju kroz stvaranje jednog suverenog, samodrživog društva.

Tako je Ivica Todorović, hrvatski tajkun i vlasnik „Agrokora“, kupivši „Frikom“, došao do 1.000 hektara, a sa uljarem „Dijamant“ do još 4.200 hektara. Ukupno obrađuje oko 6.000 hektara. Mađarska firma „Hajdu Avis“ iz Debrecina kupila je poljoprivredno dobro „Sloboda“ u Perlezu sa 1.500 hektara zemlje u vlasništvu, i posle četiri godine ga preprodala, naravno uz profit. Irski fond „Baltik prosperite“ izazvao je dosta buke u javnosti kad je kupio poljoprivredna dobra „Panonija“, PIK „Feketić“ i „Vojvodina“ iz Bačkog Brestovca. Kupovinom akcija u ova tri kombinata kompanija iz Irske dobila je pravo da gazduje sa 10.500 hektara. Prvi stranac koji je otkrio da ako osnuje firmu u Srbiji može da kupuje i poljoprivredno zemljište (ne zvanično) je Endru Hanter, koji je 2005. godine kupio „Jakšićevo“ u Srpskoj Crnji, sa 1.000 hektara za 245 miliona dinara, preko firme „Kornvel“. Primera radi, u Danskoj ne možete postati vlasnik zemlje ako nemate određeni stepen obrazovanja i dokaz da u selima živate 25 godina bez prekida. Naši političari su gladni para, gledaju kako da se ugrade, zato i donose nakaradne zakone, zatim uredbe koje ih dopunjaju i traju dok oni ne obave posao.

Vlada Srbije je u januaru 2013. sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima potpisala predugovor o davanju u dugoročni zakup više od 16.000 hektara u zamenu za investiranje u sistem navodnjavanja; sporazum najavljen kao velika investicija u poljoprivrednu načinšo je na veliko protivljenje seoskih udrženja. Dogovor je bio da Republika Srbija poslužuje tih kombinata doveđe na nulu, kao i broj zaposlenih. Međutim, to nije ugrađeno do kraja 2013. godine, pa oni nisu ni postali imovina novih gazda. Jednostavno, stala je priča u javnosti o njihovoj prodaji.

Zaključak

Nakon agrarne reforme sprovedene u Jugoslaviji po završetku Drugog

svetskog rata, kojom je postavljen zemljišni maksimum od deset hektara, a ostatak nacionalizovane zemlje dat na korišćenje poljoprivrednim zadružama i kombinatima, procesom transicije i privatizacije, koji je u Srbiji sproveden pod kontrolom Svetske banke i drugih međunarodnih institucija, zemljište postaje samo jedan od potencijala za stvaranje profita putem izvozno orijentisane intenzivne industrijske proizvodnje na krupnim zemljišnim površinama. Iako je ubrzana industrializacija nakon Drugog svetskog rata značajno smanjila seosko stanovništvo, podstičući njezine velike migracije u gradove, u sadašnjem periodu velike nezaposlenosti i deindustrializacije izazvane privatizacijom, država bi trebalo da zaštiti poljoprivredu i njene potencijale u stvaranju suverenog, samodrživog društva od interesa krupnog i multinacionalnog kapitala.

U periodu ekonomskih sankcija devedesetih godina, posebno je došao do izražaja značaj poljoprivrede za obezbeđivanje osnovnih životnih potreba stanovništva. Prema istraživanju UNICEF-a i OCHA, stopa mortaliteta u vreme sankcija nije imala značajniji porast pre svega zbog domaće poljoprivredne i farmaceutske proizvodnje, zahvaljujući kojima Srbija nije bila zavisna od uvoza. Kako je srpska farmaceutska industrija skoro potpuno uništena u procesu privatizacije, a poljoprivreda postala teren špekulacija krupnog kapitala, jasno je da je proces privatizacije i neoliberalnog strukturalnog prilagođavanja u osnovi duboko usmeren protiv interesa stanovništva – da obezbedi svoju egzistenciju kroz stvaranje jednog suverenog, samodrživog društva.

Bivša predsednica Saveta za borbu protiv korupcije Verica Barać okarakterisala je proces privatizacije i ulogu međunarodnih institucija sledećim rečima: „Zakon o privatizaciji je rađen po konceptu Svetske banke i počiva na idejama liberalne ekonomije. Nisu važne ni institucije, ni imovina, ni proces, ni poreklo novaca, važna je samo privatizacija.“ Kao što je rečeno, otimanje zemlje u Srbiji sprovedeno je u okviru procesa privatizacije, dok najveću opasnost predstavlja dalje nezakonito prisvajanje zemljišta i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU. Pritisak javnosti i radničkog i seljačkog pokreta u Srbiji po pitanju privatizacije i otimanja zemlje biće i dalje presudan u zaustavljanju ovog procesa. Za kraj možemo samo citirati Noama Čomskog, koji je istakao da nijedan negativni društveni proces nije otiašao tako daleko da ne može biti zaustavljen, a njegov smer preokrenut, jer su svi oni zasnovani na odlukama ljudi. Kako ljudi koji danas odlučuju u Srbiji nemaju predstavu o mogućnostima drugačije vrste ekonomije i uporno nastavljaju putem zacrtanim od strane međunarodnih neoliberalnih institucija, uloga međunarodnih organizacija koje promišljaju mogućnosti održivih i suverenih društava i u ovom će slučaju imati veliki značaj.

(Nastaviće se)

(Delovi iz knjige Branislava Gulanu „Sudbina oduzete imovine“. Knjiga se može naručiti (cena 2.000,00 dinara) kod izdavača banatski kulturni centar, JNA 35, Novo Miloševо, e-mail:banatskikulturni centar@gmail.com ili na tel 023/783-155 ili kod autora na e-mail:gulan@nscale.net ili na tel. 063/8-666-527).

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I IZVOZ MEDA

Pčelarstvo sve više postaje profesija

U majske poplavama 2014. godine nastrandale su 1.683 košnice, a ukupna šteta zbog uništavanja pčelinjih društava i gubitka prinosa bagremovog meda iznosi više od 20 miliona evra. Direktna šteta zbog uništenja pčelinjih društava iznosi oko 300.000 evra, a štetu na poplavljenoj opremi i repromaterijalu bukvalno je nemoguće obračunati

Piše: Branislav Gulan

Proizvođači meda u Srbiji ističu da je tržište ovog proizvoda bilo umrtnjeno niskim otkupnim cenama pre nekoliko godina. Sistemskim aktivnostima povećana je prodaja opreme i repromaterijala za pčelarstvo u 2013. godini u proseku za 30 odsto. Otkupljuvači su počeli da nude bolje uslove plaćanja. Ujedno sve je to bio garant visoke imunosti tržišta Srbije za jeftine uvozne medeve iz nekih zemalja, koji će zbog laganog pada carina početi da pristižu u Srbiju u narednim godinama. To im omogućava i mala proizvodnja meda u 2014. godini zbog loših vremenskih uslova.

Profesor pčelarstva Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu dr. **Mića Mladenović**, ističe da je za podizanje proizvodnje na viši nivo, pre svega, po kvalitetu potrebna stalna edukacija, pre svega, proizvođača meda. Do sada su se ovim poslovima uglavnom bavili penzioneri i ljudi kojima je to bio hobi. Međutim, sad on postaje i profesija, jer ako se proizvodnjom meda u 150 košnica bavi četvorocjelana porodica, od toga može i da se pristojno živi.

Ali, proizvođači meda u Srbiji nisu zadovoljni podrškom koju imaju od Vlade Srbije, koja iznosi 500 dinara po košnici, posebno imajući u vidu značaj pčelarstva i uticaj na ukupnu biljnu proizvodnju. U drugim zemljama pčelare plaćaju da bi obavljali oprašivanje. Jedino kod nas postoji pašarina koja spričava da se pčelarstvo kao grana poljoprivrede razvija ubrzanim tempom.

Kako bi se obezbedio novac za unapređenje ove proizvodnje traži se od Ministarstva poljoprivrede Vlade Srbije da obezbedi subvencije za mala pakovanja meda za domaće i strane tržište. Traži se i premija za otkupljeni med preko otkupljuvača u vrednosti od 25 dinara po kilogramu meda. Uz to traži se vraćanje na stari cenu naknade za izdavanje Uverenja o zdravstvenom stanju pčela. Pčelari zahtevaju da se naknada za izdavanje uverenja o zdravstvenom stanju pošiljke životinja u unutrašnjem prometu, smanja sa 0,15 odsto vrednosti pošiljke, na 0,05 odsto, ili da se pčelari potpuno oslobole plaćanja, jer se ona plaća prilikom

Pčelarstvo sladje od politike

svake selidbe, što destimuliše pčelare na selidbu.

Traži se da država hitno zabranii javnim preduzećima koji gazduju nacionalnim parkovima da naplaćuju bilo kakve vrste naknada pčelarima, i da država pčelarima pruži trajnu sa-glasnost za postavljanje pčelinjaka na svim površinama na državnom zemljištu, gde pčelari ne smetaju obradi zemljišta i postavljaju košnice u skladu sa propisima koji određuju rastojanja od puteva i objekata.

Atraktivna izvozna roba

Izvoz meda iz Srbije u 2014. godini opao je za **85 odsto**, a zbog izostanka bagremove paše očekuje nas nestaćica meda na našem tržištu, izjavio je predsednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) **Rodoljub Živadinović**. U 2013. godini, na bagremovoj paši, članovi **SPOS prikupili su 3.044 tone meda, a 2014. godine manje od 300 tona**.

U majske poplavama 2014. godine nastrandale su **1.683 košnice**, a ukupna šteta zbog uništavanja pčelinjih društava i gubitka prinosa bagremovog meda iznosi više od 20 miliona evra. Direktna šteta zbog uništenja pčelinjih društava iznosi oko 300.000 evra, a štetu na poplavljenoj opremi i repromaterijalu bukvalno je nemoguće obračunati jer je ogromna, kaže **Živadinović**. Po njegovim rečima, ovo malo bagremovog meda kojeg ima na tržištu uglavnom su zalihe od 2013. godine, a 2014. za izvoz je bio simboličan,

samo nešto suncokretovog meda i eventualno nekih manjih zaliha od 2013. godine. Živadinović je upozorio i da su pčelari bili prinuđeni da sav suncokretov med daju na otkup kako bi došli do novca da pokriju ogromne troškove u toj godini zbog izostanka glavne bagremove paše.

Predsednik novosadskog Udruženja pčelara „Jovan Živanović“ **Miodrag Čupić** kaže da je med atraktivna izvozna roba. Po njegovim rečima, uz pomoć države med bi mogao da postane značajan izvozni artikl, a mladi da dobiju mogućnost za samozapošljavanje u ovoj oblasti. Udruženje koje vodi ima 400 članova i postoji četiri decenije. Na manifestacijama koje ono organizuje oko 2.000 proizvodjača promoviše svoj rad. Oni svake godine bolnicama i centrima za brigu o deci poklone jednu tonu meda. Medju njima vide i svoje naslednike.

- Mi nemamo problema sa izvozom meda. Naš proizvod je kvalitetan i tražen. Država je prepoznala važnost pčelarstva, pa zato imamo i rast izvoza. Značajna doprinos tome su dale i subvencije od 500 dinara po košnici. Za veću proizvodnju i izvoz prepreka su nam razne administrativne zavrsle. Očekujemo da se i donese zakon koji će razlikovati one koji su profesionalci i one koji imaju manje od 30 košnica. Time ćemo sprečiti i zonu sivog poslovanja. Tako je primer nam daju Austrijanci gde se postaje profesionalac kada ima više od 50 košnica. Pčelarstvo nam predstavlja i šansu da se veći broj ljudi uposli i obezbedi egzistenciju - navodi Čupić.

Novosadskom Udruženju pčelara nedavno je priznat i status ovlašćenog korisnika imena porekla „Fruškogorski lipov med“. Tako je društvo postala druga organizacija u Vojvodini koja ima oznaku geografskog porekla. Pre njih to je dobio „Futoški kupus“. Tako je Fruškogorski lipov med postao prva zaštićena vrsta monofloralnog meda koji po količini polenovih zrna lipe u nektaru nadmašuje sve vrste lipovog meda u Evropi.

Pčelarstvo sladje od politike

Glava ko u lava, crni gusti brkovi i čvrsta ruka koja je često znala da udari o sto. Tako su nekada opisivali **Desimira Jevtića**, nekadašnjeg

Projekat

Cilj projekta „Reka meda“ je povećanje kvalitetne proizvodnje i izvoza. Na osnovu tendera izabrana je firma za izradu kalupa za teglu koji može da napravi 3.000.000 tegli (cena takvog kalupa je oko 32.000 evra), a sledi tender za izbor staklare koja će praviti tegle. U toku je primena dobre pčelarske prakse, otkup meda i plasman za tržište. Ovu akciju malo je usporilo sve što se dešavalo sa prirodom, poplava u 2014. godini (kada je uništeno gotovo desetak hiljada košnica) i ostvarena veoma mala proizvodnja meda. Svaka tegla imaće serijski broj i potrošači će putem sajta biti informisani u koji market i kada su poslate tegle sa odgovarajućim serijskim brojevima, te će mogućnost falsifikovanja biti ravna nuli!

„Analize svake ture (svakog leta) meda biće javno objavljiva-

ne na internetu, na sajtu nazimenom samo našem medu. Kupili smo domen, ali je još uvek tajna trgovacko ime meda, dok se ne zaštititi“, kaže Živadinović. On očekuje da će i inspekcija bolje raditi ubuduće, jer razloga za to ima mnogo. S obzirom na to da sve više domaćeg meda ide u izvoz, onda se stvara mali vakuum na tržištu, što falsifikatori koriste. Zato u SPOS-u i dalje preporučuju da se med uvek kupuje od poznatog pčelara.

U okviru projekta finansira se veći deo analize, obuka pčelara, obuka o organskoj proizvodnji, kao i izrada promotivnog materijala. Urađen je i priručnik „Dobra pčelarska praksa“ kako bi se pomoglo unapređenju tehnike pčelarenja i ustanovio sistem kvaliteta domaćeg meda, neophodnog za pakovanje u unikatnu teglu.

predsednika Izvršnog veća Srbije, krajem osamdesetih godina prošlog veka. Danas mu oko glave zuje pčele, a meka ruka slika najlepše šumadijske predele. Bivši premijer je i dugogodišnji ambasador Srbije u Rumuniji, direktor , profesor. Danas gaji pčeles u Opariću, četrdesetak kilometara od Kruševca, gde ima i slikarski i atelje.

„Roditelji, majka Vidosava i otac Miodrag nisu me planirali za političara, već za kovača. Ja sam ipak bio kovač svoje sudbine i radne karijere. Potom dodaje: nekada sam imao na četiri lokacije 200 košnica i oko četiri tone meda u buradima. Danas poseduje 50 košnica na jednoj lokaciji i oko 500 kilograma meda. Bio sam sve, visoki političar, a danas sam samo pčelar i slikar“, navodi Jevtić. Za to je bio izabran i za najboljeg pčelara Srbije od strane Zadržužnog saveza Srbije. Umesto političkih govora sad držim govore pčelarama.

Pošumljavanje i zapošljavanje

U Srbiji imamo 420.000 hektara neiskorišćenog poljoprivrednog zemljišta koje bi trebali koristiti za pčelarstvo. Ako bi se samo 100.000 hektara koristi za pošumljivanje medonosnim vrstama kao što su bagrem, lipa i kesten, mogli bismo da dobijemo 500 kilograma meda po hektaru čija je veleprodajna cena pet evra po kilogramu. Kada bi se još 100.000 hektara neiskorišćenog zemljišta iskoristilo za organsku proizvodnju hrane, dobit po hektaru bi iznosila 3.000 evra. Na ovaj način upotrebov svega 200.000 hektara, dobili bi vrednost koja daleko premašuje Agrarni budžet Republike Srbije. Poredjenja radi, radi se o iznosu koji se ostvaruje proizvodnjom kukuruza na više od 700.000 hektara. Pčelari ističu da država treba da reši probleme koji postoje na carini prilikom izvoza meda u arapske zemlje, pa će med

Subvencije po košnici

Proizvodnju meda pomogle su i subvencije po košnici za koje je 2013. godine država izdvojila 230 miliona dinara. U odnosu na 2012. godinu to je bilo povećanje od 30 miliona dinara. SPOS je objasnilo da to znači da podsticaj po košnici nije bio uvećan, već je sa podsticajem od 500 dinara biti potkriven veći broj košnica, odnosno 460.000, umesto 400.000, koliko je bilo 2012. godine. U sistem podsticaja prvi put je uvedena oprema za pčelarstvo, tako da su od 2013. godine registrirana poljoprivredna gazdinstva imala pravo na povrćaj dela sredstava za kupljenu opremu.

Rekordno loš prinos u 2014. godini

Prinos meda u Srbiji u 2014. godini bio je manji za 85 odsto u odnosu na 2013. godinu, dok je cena meda bila viša za 30 odsto, saopštio je Savez pčelarskih organizacija Srbije. Najveći uzrok slaboj proizvodnji je hladno vreme uz mnogo kiše, kaže predsednik SPOS-a Rodoljub Živadinović. On kaže da Savez pčelarskih organizacija Srbije ima 9.200 članova koji su godišnje u proseku dobijali 6.000 do 7.000 tona meda.

Pčelari košnice nose na pašu u blizini „medonosnih biljaka – uljane repice, bagrema, lipa, suncokreta i livadskih paša“ ali su pčele lane slabo napuštale košnice. Ne pamti se da pčele nisu imale šta da jedu kao što je to bilo u 2014. godini. Pčelari tvrde da tako loše godine nije bilo još od 1953. godine. Pčelari su tražili pomoć od Ministarstva poljoprivrede, ali je nisu dobili. Trebalо im je pet kilograma šećera po košnici., navodi Živadinović.

Predlozi i obrazloženja za poboljšanje Nacrtu zakona

Piše: prof. dr Miladin M. Ševarlić

U javnosti je prisutno neosnovano iznošenje podataka o navodno značajnim površinama nekorišćenog državnog poljoprivrednog zemljišta, koju čak iz neznanja ili drugih namera iznose i predstavnici MPZZS, budući da najveći deo državnog poljoprivrednog zemljišta koje se do sada nije izdavalо u zakup čine utrine, pašnjaci i devastirane livade nepogodne za obradu, a od čijeg izdavanja u zakup nije realno očekivati veću zainteresovanost potencijalnih zakupaca

Prof. dr Miladin M. Ševarlić

Predlozi i obrazloženja u vezi Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zemljištu izneti na Javnoj raspravi u Savezu poljoprivrednih inženjera i tehničara Srbije (SPITS), Beograd, Kneza Miloša 7A/II, dana 18. avgusta, u prisustvu pomoćnika Ministra mr **Nenada Katanića** i direktorke Uprave za zemljište Dragane Gođevac i drugih predstavnika MPZZS (u daljem tekstu: Nacrt zakona).

Uvodno izlaganje o Nacrtu zakona podnela je direktor Uprave za zemljište **Dragana Gođevac**, a na kraju Javne rasprave učešnicima se obratio i pomoćnik ministra mr **Nenad Katanić**.

Primedbe i sugestije, koji se odnose na nacrt zakona kao celinu ili deo zakona:

1. Poljoprivredno zemljište je proizvodno i ekonomski najvažnija kategorija ukupno raspoloživog zemljišta i praktično neobnovljivi prirodni resurs i relativno ograničavajući uslov za organizovanje poljoprivredne proizvodnje, prehrambenu sigurnost i održivu budućnost ljudi.

2. Poljoprivredno zemljište je nacionalni prirodni proizvodni resurs za čijih je 60 sm formiranja obradivog sloja (koliko se uobičajeno koristi u najvećem broju grana poljoprivredne proizvodnje) potrebno čak do 1.500.000 godina, što predstavlja razdoblje života narednih 20.000 generacija – prosečne starosti po 75 godina! To nameće pitanje (ne) odgovornosti predlagачa za zaštitu javnog interesa, i to ne samo sadašnje već i narednih 20.000 generacija žitelja RS. S tim u vezi podsećamo na sentencu da zemljište nije nasleđeno od predaka, već pozajmljeno od naslednika i da je obaveza sadašnje generacije korisnika, vlasnika i resornih državnih organa da poljoprivredno zemljište koristi u skladu sa latinskom sentencom bonus pater familias, te da ga, ako ne u povećanoj površini i u poboljšanom stanju, onda najmanje u preuzetoj površini i zatečenom stanju ostavi u nasleđe narednim generacijama korisnika za njihov održivi razvoj.

3. Ujedinjene nacije su proglašile:

2012 - Međunarodnom godinom zadrugarstva, 2014 - Međunarodnom godinom porodične poljoprivrede, a tekuću 2015 - Međunarodnom godinom zemljišta. Zabrinjavajuće je da Republika Srbija kao članica OUN i posebno MPZZS u nijednoj od navedenih godina – direktno vezanih za zadrugarstvo, porodična poljoprivredna gazdinstva i zemljište – nije postupala po predmetnim rezolucijama Generalne skupštine OUN.

4. U proteklih 50 godina u RS (bez podataka za KiM) iz poljoprivrede je isključeno preko 1.500.000 hektara poljoprivrednog zemljišta, što je posledica činjenja i nečinjenja ne samo vlasnika i korisnika, već i države. 5. Na osnovu Popisa poljoprivrede 2012. konstatovano je: 5.1. da poljoprivredno zemljište (PZ) prvi put čini manje od polovine ukupne teritorije u RS (49,8%) ili svega 3.861.477 hektara – od čega je 3.437.423 hektara korišćeno (KPZ) a 424.054 hektara nekorišćeno poljoprivrednog zemljište (NKPZ); 5.2. da 8 (Beogradska, Raška, Nišavska, Zlatiborska, Pirotска, Pčinjska, Moravička i Jablanička oblast) od ukupno 25 oblasti (regionala) i 47 (samo 3 opštine u APV i 44 opštine u Centralnoj Srbiji) od ukupno 165 opština u RS (bez podataka za KiM) raspolažu sa manje od 20 ari po stanovalniku, što na sadašnjem nivou tehnike i tehnologije poljoprivredne proizvodnje ne obezbeđuje ni prehrambenu sigurnost domicilnog lokalnog stanovništva; 5.3. da 1-4 klasa pogodna za poljoprivrednu proizvodnju čine svega 52,2% zemljišta (91,0% zemljišta u APV i svega 38,1% zemljišta u CS); dok 5-8 klasa zemljišta sa ograničenim ili veoma ograničenim proizvodnim mogućnostima za poljoprivrednu proizvodnju čine 47,8% ukupnog zemljišta – od čega je samo 5% u APV a 95% u CS; 5.4. da od 2004 godine primenjujemo sistem uranilovke u subvencijama po hektaru (cca 100 evra) – umesto da razlike u subvencijama odražavaju nadoknadu u smanjenom proizvodnom potencijalu i da po standardima nauke o zemljištu (pedologiji) razlike u subvencijama između prve i osme klase budu u srazmeri 1:4.

Bez harmonizacije legislative

Nacrt zakona nije u funkciji harmonizacije legislative u skladu sa nastupajućim obavezama Srbije po SSP, koje će se u segmentu sticanja svojine i ravnopravnog statusa kupaca iz EU na poljoprivrednom zemljištu u Srbiji primenjivati od 1. septembra 2017. godine. To predstavlja nečinjenje blagovremene zaštite nacionalnih interesa od

Bez lobista: poljoprivredu treba prepustiti poljoprivrednicima

Mesto lokalnih samouprava u izdavanju u zakup državne zemlje

Veći broj diskutanata u današnjoj Javnoj raspravi je osporavao društvenu opravdanost i ekonomsku necelishodnost odredaba koje se odnose na ulogu lokalnih samouprava u procesu izdavanja u zakup i kontrole korišćenja držav-

nog poljoprivrednog zemljišta.

Umesto lokalnih samouprava, sve poslove u vezi raspolaganja, izdavanja i korišćenja državnog poljoprivrednog zemljišta treba da preuzeze kadrovska osnažena Uprava za zemljište.

strane MPZZS i sledstveno Vlade RS kao predlagачa, uvažavajući i (ne) odgovornost vlada RS koje se pregovarale, parafirale i potpisale ovakov sadržaj SSP i Narodne skupštine RS koja je isti ratifikovala. 7. Republići Srbiji je nametnut specijalni tretman u procesu pridruživanja od strane EU – koji u domenu poljoprivrednog zemljišta nije primenjen ni prema jednoj od ukupno 13 tzv. tranzisionih zemalja primljenih u članstvo EU u periodu od 2004. godine do danas. 8. Republika Srbija će biti jedina država kandidat za članstvo koja će imati obavezu po ratifikovanom SSP da kupcima iz EU prodaje nepokretnosti – uključujući i poljoprivredno zemljište ne samo pre sticanja statusa punopravnog članstva RS u EU (što je praksa

za primljenih 13 novih članica – uz moratorijum prodaje zemljišta i posle punopravnog članstva koji je za Poljsku bio 8+4 godine a za Mađarsku 8+4 godine – koja je u međuvremenu kao punopravna članica EU izmenila svoj Ustav i zabranila prodaju poljoprivrednog zemljišta stranim fizičkim i pravnim licima!!!).

9. U Izraelu je 99,7% poljoprivrednog zemljišta u državnom ili paradržavnom vlasništvu. 10. Hrvatska je posle punopravnog članstva u EU počela takođe da koristi odobreni period moratorijuma prodaje poljoprivrednog zemljišta kupcima iz EU, uz trajno zadрžavanje moratorijuma prodaje državnog zemljišta!

11.

Srbija je jedna od malobrojnih zemalja koja je obavila privatizaciju na skoro celokupnim površinama

zemljišta u paradržavnoj (društvenoj) svojini, i to po cenama koje su bile i ispod 500 evra/hektaru, koje su za deset godina povećane za čak 50 puta ili 5000 odsto! Za toliko je RS oštećena u preuranjenoj i ničim uslovljenoj privatizaciji zemljišta u društvenoj svojini – pre završetka restitucije poljoprivrednog zemljišta. 12. Nacrtom zakona po drugi put predlaže pokušava da, umesto restituciji zemljišta, prednost daje ne samo zakupu, već i dugoročnom zakupu do 40 godina i čak prodaji državnog zemljišta pod uslovima koji Nacrtom zakona nisu definisani i transparentni već izuzetno privilegovani samo odabranim tzv. investitorima i malobrojnim privilegovanim registerovanim porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima RPPG) u selu gde se nalazi državno poljoprivredno zemljište. Pri tome se diskriminiše javni interes i dostupnost državno zemljišta svim zainteresovanim proizvodnim subjektima čak i u istoj opštini a kamoli na jedinstvenom privrednom području Srbije.

Zanemarene obaveze prema zadrugarama

Predlaže Nacrtu zakona je zanemarilo obaveze po Zakonu o zadrugama o povraćaju zadržuće imovine preuzete iz zadruga i od zadržućih saveza bez nadoknade posle 1953. godine. 14. U Studiji

Obrazloženje upućenog predloga za izmenu

Jedinstvenom zemljišnom politikom za sva tri sektora svojine obezbediti potpunije korišćenje, uređenje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta kao nacionalnog prirodnog proizvodnog resursa.

Umesto 140 jedinica lokalne samouprave (isključujući gradske opštine) i toliko posebnih zemljišnih politika, neophodno je u novom Nacrtu zakona o poljoprivrednom zemljištu obezbediti jedinstvenu zemljišnu politiku u RS.

Poljoprivredno zemljište u Republici Srbiji (RZS, Beograd, 2015) konstatovano je da iz Ustavom RS (ne) ravnopravnog zadružnog sektora u periodu 1960-2012. godine izuzeto čak 401.109 ha zemljišta, a zadružni sektor (zadružari kao privatni investitori-ulačci, zadruge kao privredne organizacije privatnih fizičkih investitora i zadružni savezi) su izopšteni iz Zakona o restituciji, uz višedecenijsko nesuprovođenje odredbi o povraćaju zadružne imovine po Zakonu o zadrugama.

15. Zadružni sektor Srbije, kao jedan od 11 osnivača Međunarodnog zadružnog saveza (1895, London) postao je kurizitet u zadružarstvu sveta i on 2012. godine raspolaze sa ukupno 105.779 hektara zemljišta, od čega je 54,3% u državnoj svojini, 28,5% u zadružama nepostojećoj tzv. društvenoj svojini i svega 17,2% uknjiženih kao zadružna svojina!?

16. Nacrt zakona se odnosi na deo zemljišne politike koji tangira praktično samo poljoprivredno zemljište u državnoj svojini, dok 90% poljoprivrednog zemljišta nije predmet razmatranja predlagачa?

17. U tom kontekstu, potpuno izopštavanje Studije o uporednoj analizi sticanja svojine na poljoprivrednom zemljištu u zemljama EU i drugim evropskim i vanevropskim zemljama koju je objavio Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu – a koju sam i лично u PDF verziji blagovremeno dostavio MPZZS, predstavlja primer neuvažavanja nauke i struke u zaštiti nacionalnog interesa od strane MPZZS.

Bez uticaja lobista

Javna je „tajna“ da je Nacrt zakona u funkciji omogućavanja ispunjenja obećanja jednom inostranom

Prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta je ekonomski necelishodna

investitoru, uz koga će se učiniti „korisna usluga“ možda i pojedinim domaćim agrobiznis kompanijama.

19. Pod opravdanim pritiskom lobističkih udruženja poljoprivrednika uglavnom iz Vojvodine, predlagач je predloženim rešenjima omogućio i potencijalnu kolateralnu „korist“ malom broju registrovanih porodičnih poljoprivrednih gazdinstava (RPPG) čiji vlasnici imaju место boravka ne u Republici Srbiji, čak ne ni istoj opštini, već samo u selu gde je locirano državno zemljište. Tako je umesto Ustavom zagarantovane jednakosti svih privrednih subjekata predlagач ponudio protivustavno rešenje o privilegijama pojedinim RPPG u malom broju od ukupno 4.539 neurbanih naselja (sela) u kojima se eventualno nalazi državno zemljište koje će biti predmet dugoročnog zakupa i eventualne prodaje pod netransparentnim uslovima.

20. Prema podaciima Nacionalne službe za zapošljavanje, u Srbiji je nezaposleno čak 28.500 poljoprivrednih stručnjaka (od doktora nauka do poljoprivrednih tehničara različitih specijalnosti), koje je MPZZS kao predlagач potpuno izopštilo iz Nacrta zakona kao potencijalne obrazovane korisnike državnog poljoprivrednog zemljišta – koji bi zahvaljujući naučnom i stručnom znanju mogli da samozapošljavaju na državnom zemljištu značajno unaprede tržišnu poljoprivrednu proizvodnju i udruživanje u poljoprivredi Srbije.

21. Nasuprot tome, kvalifikaciona struktura 25.500 zaposlenih u poljoprivrednim preduzećima i zemljoradničkim zadružama u Srbiji – uključujući i nekvalifikovane zaposlene radnike, kao i vlasnici oko 480.000 RPPG od ukupno 628.522 PPG imaju daleko nepovoljniju KV strukturu. Takođe, od 480.000 RPPG potencijalnih korisnika dugoročnog zakupa ili eventualnih kupaca državnog poljoprivrednog zemljišta, tek svaki šesti ima srednju poljoprivrednu ili neku drugu srednju školu – uz koju bi morao da pohađa i kurs od 50 časova nastave iz oblasti poljoprivrede – da bi postao potencijalni korisnik dugo najavljinih, a još uvek nedostupnih sredstava predpristunih fondova EU (IPARD).

Potrebno je jasno izneti cilj i politiku Nacrta

Postavlja se pitanje kakvu poruku predlagach Nacrta zakona šalje izopštavanjem 28.500 nezaposlenih poljoprivrednih stručnjaka, budućim studentima poljoprivrednih i veterinarskih fakulteta u Srbiji u pogledu njihovog samozapošljavanja na bazi raspoloživog državnog poljoprivrednog zemljišta i diskriminacije u odnosu na deo nekvalifikovanih vlasnika RPPG – kojima ista država omogućava da pored 30 ha zemljišta u sopstvenom vlasništvu mogu dugoročno da zakupe ili eventualno kupe pod netransparentnim privilegovanim uslovima još i dodatnih 20 ha državnog poljoprivrednog zemljišta. Da li nezaposlenim doktorima, magistrama, masterima, dipl. inženjerima, inženjerima poljoprivrede i poljoprivrednim tehničarima, preostaje da u sopstvenoj državi postanu najamna radna snaga kod nekvalifikovanih „gazda“ ili da preko Nacionalne službe zapošljavanja koriste podsticajna sredstva za „prvu šansu“ i da se prekvalifikuju za vulkanizere, frizeri i sl.?

23. Radikalna promena sadašnjeg Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kojom se omogućava prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta pod netransparentnim uslovima, neprimenjena je karakteru Nacrta zakona o izmena i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Neosnovane tvrdnje o neiskorišćenom državnom posedu

U javnosti je prisutno neosnovano iznošenje podataka o navodno značajnim površinama neiskorišćenog državnog poljoprivrednog zemljišta, koju čak iz neznanja ili drugih namera iznose i predstavnici MPZZS, budući da najveći deo državnog poljoprivrednog zemljišta koje se do sada nije izdavalо u zakup čine utrine, pašnjaci i devastirane livade nepogodne za obradu, a od čijeg izdavanja u zakup nije realno očekivati veću zainteresovanost potencijalnih zakupaca koji za korišćenje istog ne bi prihvatali godišnju zakupninu veću od 5-20 evra/ha, ili ih treba dati na besplatno korišćenje na rok od 5 godina RPPG koja imaju stočarsku proizvodnju.

25. Prodajom državnog poljoprivrednog zemljišta u uređenim zemljišnim kompleksima potencijalni kupci bili bi ekonomski privilegovani za 3.000-5.000 evra/ha koje bi dodatno imali troškovima uređenja kupljenih razbacanih privatnih parcela.

26. Eventualna prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta je i ekonomski necelishodna jer pokazatelji zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta za period od 7 poljoprivrednih godina (2007/08-2013/14 godine) ukazuju da je sa zakupom ukupno 1.706.808 ha ostvaren prihod od 266.641.600 Evra, što znači da bi se po tom osnovu za 20 godina ostvario prihod oko 750.000.000 evra, a državno zemljište bi i posle toga ostalo izvor prihoda državi po osnovu zakupa i mogućnosti uticaja na promenu strukture proizvodnje, zamene za građevinsko zemljište i druge opštenacionalne potrebe.

27. Predstavnik reprezentativnog sindikata PKB (Lazić) je izneo po-

datke o privatizaciji najveće srpske i evropske agrobiznis kompanije koja ne dobija subvencije iz budžeta za najveći deo ostvarene proizvodnje, ukazujući i na problematičnost privatizacija zemljišta PKB koje je de facto u državnoj svojini.

Predlozi Vladi Republike Srbije

S obzirom na sve napred naveđene argumente, predlažemo da MPZZS povuče predmetni Nacrt zakona i da predloži Vladi i Narodnoj skupštini Zakon o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu samo sa izmenama i promenama koje se odnose na zakup državnog poljoprivrednog zemljišta i njegovu potpuniju zaštitu od uzaptuatora i nesvesnih zakupaca; da formira novu Radnu grupu za izradu novog i sveobuhvatnog Nacrta zakona o poljoprivrednom zemljištu - kojim će se obezbediti blagovremena i potpuna zaštita nacionalnih interesa u predstojećoj harmonizaciji zemljišnog zakonodavstva u skladu sa očekivanom primenom odredbi SSP od 1. septembra 2017. godine, kao i sveobuhvatna zaštita, uređenje i korišćenje poljoprivrednog zemljišta sva tri Ustavom RS navedena sektora svojine: privatnog, zadružnog i državnog; u procesu formulisanja sveobuhvatnog novog Nacrta zakona o poljoprivrednom zemljištu, neophodno je u „prihvatljivoj formi“, korišćenjem pravnih normi iz oblasti zemljišnog zakonodavstva članica EU, obezbediti činjenično realnu i pravno neoborivu prednost domaćim RPG iz sva tri sektora svojine u odnosu na potencijalno zainteresovane investitore iz zemalja EU – posebno za korišćenje državnog i kupovinu privatnog poljoprivrednog zemljišta u Srbiji; i s obzirom na iskustva iz drugih zemalja i posebno ranija iskustva iz Srbije, u novom Nacrtu zakona o poljoprivrednom zemljištu neophodno je razmotriti potrebu i opravdanost ili kadrovske osnaživanja sadašnje Uprave za zemljište ili njene transformacije i osnivanja Fonda za poljoprivredno zemljište.

SPITS predlaže MPZZS da u postupku finalizacije Nacrta zakona uključe i eksperte koji imaju naucne i stručne referencije iz oblasti zemljišne politike, a koje je SPITS spremjan da predloži po zahtevu MPZZS.

Organizovanje Javne rasprave u špicu sezone godišnjih odmora i u relativno kratkom roku je neprimenjeno očekivanoj transparentnosti iste, te u budućoj Javnoj raspravi o sveobuhvatnom Nacrtu zakona o poljoprivrednom zemljištu neophodno je eliminisati navedene zameke većeg broja učesnika na dašnjoj Javnoj raspravi.

Vladi trebaju novi predlozi

Suša opustošila njive

Visoke temperature i sušni period u julu i avgustu loše su uticali na kukuruz, soju, suncokret i šećernu repu, procenjuje stručna služba Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu industriju, šumarstvo i vodoprivredu Privredne komore Srbije

Suša „obrala“ kukuruz, soju, suncokret i šećernu repu. Sunce ogrejalo zasade voća i povrća – prognozira se rekordan prinos jabuka od 350.000 tona. Bojni rod maline, jagode, trešnje, jabuke i grožđa.

Visoke temperature i sušni period u julu i avgustu loše su uticali na kukuruz, soju, suncokret i šećernu repu, procenjuje stručna služba Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu industriju, šumarstvo i vodoprivredu Privredne komore Srbije. Iako do žetve kukuruza ima još dosta vremena, stabljičke su već ostale bez zelenih listova. Na smanjenje prinosa u velikoj meri, osim sušnog perioda, uticali su i nepri-mjenjivanje agrotehnike u punoj meri, sortiment, kao i fizičke osobine zemljišta.

Kukuruz. Prema procenama, na području Srema smanjen je prinos kukuruza do oko 50 odsto u odnosu na prošlu godinu, a 20 odsto u odnosu na višegodišnji prosek za Srem. U Južnom Banatu i na severu Bačke prinos je manji za oko 10-15 odsto u odnosu na višegodišnji pro-

Žarko Galetin:
Kukuruz će imati izvotni potencijal

sek, dok u ostalim delovima Vojvodine očekivani prinosi kukuruza odgovaraju ili su nešto veći u odnosu na višegodišnji prosek.

Soja. Vremenske neprilike u julu i avgustu ozbiljno su ugrozile rod soje. Procenjuje se da je na peskovitim terenima, kao što su Titelski

breg, Subotička i Deliblatska peščara, prinos smanjen i do 10 puta u odnosu na prošlu godinu, dok je na području Srema niži do 60 odsto u odnosu na rod 2014. godine.

Za razliku od peskovitog tla, suša nije imala toliki uticaj na zemljište u Zapadnoj i Južnoj Bačkoj i Severnom Banatu, gde je soja u dobrom stanju i prinos nije manji od prosečnog višegodišnjeg.

Međutim, u centralnoj Srbiji, stanje ovih useva je u lošijem stanju. Područje PSS (poljoprivredna stručna služba) Loznica, na kojem je kukuruz zasejan na 15.000 hektara, imaće očekivani rod, manji za oko 30 odsto, dok će soje biti manje za oko 35 odsto u odnosu na 2014. godinu. U Mačvanskom okrugu očekuje se smanjenje prinosa kukuruza do 50 odsto, soje do 55 odsto u odnosu na prošlu godinu. Kolubarski okrug, sa šest opština, u čijoj setvenoj strukturi dominira kukuruz (zasejano oko 37.465 hektara), imaće smanjenje prosečnog roda od pet tona po hektaru, za trećinu. Smanjenje prinosa ove godine uzrokovao je toplotni talas, a prošle godine poplave. Proizvođači traže spas u siliranju kukuruza kako bi se rod iskoristio koliko je moguće, pa će ove godine biti znatno više površina sa kojih će se silirati kukuruz – oko 50 odsto, dok je uobičajeno oko 30 procenata površina).

Voće i povrće. Ove godine očekuje se dobar rod voća i povrća, prognozira se bolji rod maline, jagode, trešnje, jabuke i grožđa. Stanje zasada jabuka ukazuje da će ovogodišnji rod dati rekordan prinos do oko 350.000 tona. Vinogradovi su u odličnom stanju i očekuju se dobar rod i odličan kvalitet zbog velikog broja sunčanih dana. U Šumadijskom okrugu, procenjuje se uvećanje roda šljive za oko 50 odsto, ali i lošijeg kvaliteta, dok su breskve zbog ubrzanog zrenja dale plodove nižeg kvaliteta.

Zlatiborski okrug zabeležio je dobar rod maline, naročito u zasadima gde je primenjena puna agrotehnika. Cena u otkupu je veoma povoljna – oko 210 dinara po kilogramu. Zasadi šljive u ovom okrugu su neu-jednačeni po pitanju roda. Suša nije pogodovala zrenju, dok su zasadi pod sistemima za navodnjavanje u odličnom stanju.

Povrtarske kulture imajuće veći rod za oko 30 odsto u odnosu na prošlu godinu, kada su poplave uništile veliki deo zasada. Parcele pod sistemima za navodnjavanje su očekivano dobro prošle kroz sušni period – bez posledica smanjenja prinosa.

Proizvodnja suncokreta i suncokretovog ulja. Površine pod suncokretom ove ekonomski 2015/2016 godine su znatno ma-

Navodnjavanje zlata vredi

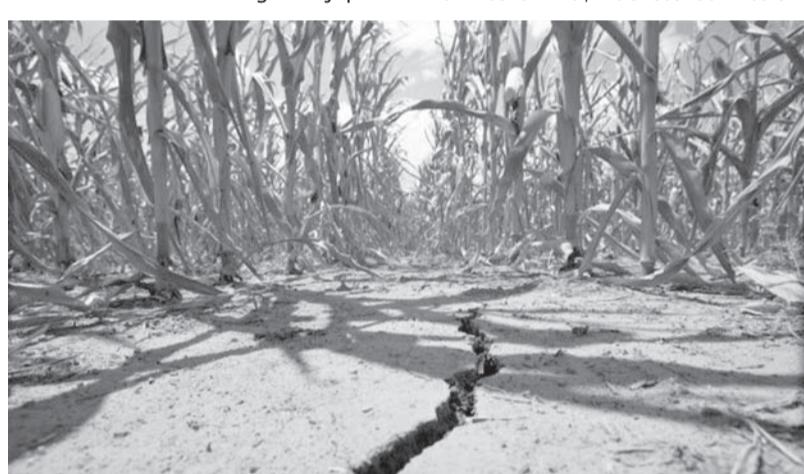
Ove godine očekuje se dobar rod voća i povrće, prognozira se bolji rod maline, jagode, trešnje, jabuke i grožđa. Stanje zasada jabuka ukazuje da će ovogodišnji rod dati rekordan prinos do oko 350.000 tona. Vinogradovi su u odličnom stanju i očekuje se dobar rod i odličan kvalitet zbog velikog broja sunčanih dana

hektera, sa kojih se očekuje prinos od 422.000 tona i proizvodnja suncokretovog ulja od 139.000 tona. Za domaću potrošnju u prehrambenoj industriji potrebno je oko 76.000 tona, a procenjuje se da će za izvoz biti opredeljeno oko 63.000 tona. Žetva suncokreta u Banatu, koja je počela polovinom avgusta, donosi i podatke o početnom prinosu, koji se kreće od dve do tri tone po hektaru.

Proizvodnja šećerne repe i šećera. Površine pod šećernom repom ove godine su znatno ma-

nje nego prošle i iznose oko 42.000 hektara, sa kojih se očekuje oko 2 miliona tona šećerne repe i proizvodnja oko 340.000 tona šećera. Za domaću potrošnju šećera planira se oko 100.000 tona, a za izvoz oko 230.000 tona.

Sve ovo nam govori da ćemo imati dovoljno ulja i šećera za sopstvene potrebe, kao i za izvoz, zaključuje se u izveštaju stručne službe Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu industriju, šumarstvo i vodoprivredu Privredne komore Srbije. **pks.rs**

I pored svih muka, kukuruz će izdržati

Očekuje prinos od 422.000 tona suncokreta

Bolji rod jabuke

Repe će biti manje nego lane

Potrebno ulaganje u sisteme navodnjavanja

Gostujući u „Jutarnjem programu“ RTS-a, Žarko Galetin, direktor novosadske Produktne berze istakao je da godina, barem što se tiče roda, neće biti toliko loša koliko se na početku očekivalo. On je istakao da će poljoprivreda omogućiti i ovaj put da država odbrani svoj suverenitet, jer neće biti potrebe za tuđim resursima kada je u pitanju proizvodnja hrane.

U svom obraćanju Galetin je istakao da se kod kukuruza može očekivati i značajan izvozni potencijal koji prema njegovoj proceni može da dostigne i dva

miliona tona. Međutim, ono što ostaje kao „gorak ukus“ jeste činjenica da su srpski paori i ove godine zakazali na polju navodnjavanja.

- Svake godine konstatujemo da je primetan manjak investicija u sisteme navodnjavanja i to je sigurno nešto što ne može da doneše nikome dobro. O tome se puno priča, ali se malo šta radi da se takvo stanje promeni. Mi imamo kratku pamet, skloni smo da brzo zaboravljamo stvari i jedino sto je dobro to je što ova godina ipak neće biti toliko loša koliko izgleda što će nas sa jedne strane spasiti

većih muka, ali će, siguran sam, učiniti da opet nekako zaboravimo na potrebu stalnog ulaganja u sisteme navodnjavanja što lako može dovesti do toga da neku narednu godinu dočekamo nespremni, rekao je Galetin i dodao: - Ono što možemo sada da očekujemo jeste da će kukuruz imati solidnu, ako ne i više od toga, cenu, tu je i pšenica i apelujem na sve one proizvođače koji mogu da malo još sačekaju sa prodajom. Svetsko tržište koje je prošlo kao i naše će učiniti svoje i nije loše taktilizirati dok se ne obave poslovi sa kukuruzom.

ŽARKOVAC • ODRŽANA DRUGA „ŠTRAPARIJADA“

Spoj tradicije i budućnosti

Konji su se takmičili u izvlačenju različitih težina lakovom i teškom kategorijom, i kao samci i u parovima. Pored turističke i takmičarske, ova štraparijada je imala i edukativnu komponentu prikazom načina života i opreme koja se koristila u tom zanatu, a bio je organizovan i bogat kulturno-umetnički program

Ucilju očuvanja tradicije i života na selu, u rumskom selu Žarkovac održana je druga po redu „Štraparijada“ koja je ovaj put okupila nekoliko hiljada ljubitelja konja i preko 20 takmičarskih ekipa iz cele Srbije koji su navijali za svoje ljubimce dok su vukli balvane trakom dužine 100 metara limitiranim vremenom na pet minuta.

Organizatori iz konjičkog kluba „Vranac“ Žarkovac kažu da su zadovoljni posećenošću, koja pokazuje da je ljudima potreban novi vid zabave. Ministarstvo poljoprivrede je finansijski podržalo ovu manifestaciju tvrdeći da je ovo dobra prilika da se stari zanati potele iz ruralnih krajeva prikažu na turistički način.

- Očigledno je da ljudima potreban neki novi, neobičan i za ove krajeve nesvakidašnji vid zabave i to je jedan od razloga zbog kojih smo se odlučili da pokušamo da upravo „Štraparijadom probudimo ne samo Žarkovčane nego i sve oni koji dođu u naše selo, ističe dr Miloš Beuković predsednik Konjičkog kluba „Vranac“.

„Štraparijadu“ je svečano otvorio predsednik skupštine Opštine Ruma dr Aleksandar Martinović, koji se nada da će sledeće godine „Štraparijada“ prerasti u međunarodnu manifestaciju, pošto se već najavljuju potencijalni učesnici iz drugih država.

Nenad Katanić

- Veliko je zadovoljstvo biti na ovakvoj manifestaciji kojom se u naše vreme još jednom iz zaborava budi tradicionalni život na selu, kao i poslovi kojima su se ljudi nekada bavili. Takođe, organizovanjem ovakvih manifestacija daje se poseban doprinos razvoju života na selu i zbog toga će lokalna samouprava uvek podržavati sve oni koji svojim radom i trudom održavaju, bude i razvijaju naša sela, rekao je Martinović i dodao: - Ova manifestacija odavno je prevazišle okvire naše Rume i ovo je najbolji način da se spoje tradicije i turistički potencijali Opštine.

Štraparijada

Da „Štraparijada“ dobija sve veći značaj, potvrdio je i Nenad Kata-nić, pomoćnik Ministra poljoprivrede koji je istakao da razvoj agrarne moguć bez obnove života na selu.

- Kada se ljudi skupe na ovakvim mestima i ovakvim događajima uvek se rađaju nove ideje i poznan-

stva koja su dobro došla. Mi smo i prošle godine podržali ovu manifestaciju i to činimo opet kako bi očuvali stare tradicije i znanja koja bi bilo dobro da ljudi nauče.

Kako su istakli organizatori, konji su se takmičili u izvlačenju različitih težina lakovom i teškom kategorijom, i kao samci i u pa-

rovima. Pored turističke i takmičarske, ova štraparijada je imala i edukativnu komponentu prikazom načina života i opreme koja se koristila u tom zanatu, a bio je organizovan i bogat kulturno-umetnički program.

S. L.

ADAŠEVCI • ODRŽANA DRUGA DRUGA PASULJIJADA

Mirisom domaće hrane bude uspavana sela

Na ovakvim manifestacijama nikada nije cilj osvojiti neko mesto, nego pre svega ostvariti dobru komunikaciju sa ljudima koji dele slična interesovanja i iznad svega dati znatan podstrek buđenju života na „uspavanom sremskom selu“

Ucilju očuvanja tradicionalnog načina spremanja domaćeg pasulja i oživljavanja interesovanja za selo, odnosno društvenog života u selu, Udrženje žena „Crvena ruža“ iz Adaševaca organizovalo je drugu po redu „Pasuljijadu“ na kojoj je učestvovalo šest ekipa i to četiri ekipa iz Adaševaca, Udrženje žena „Izvor“ iz Berkasova i Moto klub „Šid“ iz Šida.

Kako su poručili iz gostujućeg Udrženje žena „Izvor“ iz Berkasova, na ovakvim manifestacijama

nikada nije cilj osvojiti neko mesto, nego pre svega ostvariti dobru komunikaciju sa ljudima koji dele slična interesovanja i iznad svega dati znatan podstrek buđenju života na „uspavanom sremskom selu“.

Dajući svoj doprinos ovoj akciji, članovi Moto klub „Šid“ iz Šida su, prema sopstvenim rečima, žezele da pokažu da ni popularni „bajkeri“ nisu zaboravili šta je to pasulj.

- U našem svetu pasulj ima vrlo važno mesto. Skoro kao u vojski gde je ipak nezamenljiv. Zato smo mi,

iduci sa skupa na skup vremenom napravili sopstveni „bajkerski pasulj“ koji ima svoje male specifičnosti. Pored tajni koje ipak ne želim da odajem, mogu slobodno reći da je u njemu pasulj samo podloga. Sve ono što je u drugom pasulju prilog kod nas je glavno, pre svega mislim na meso i ljubav, kaže kroz smešak bajker Borko Pavlović.

Svaka ekipa je odabrala jednog člana koji je bio zadužen za degustaciju pasulja protivničkih ekipa i ocenjivanje. Ocene su bile od jedan do deset, nakon toga je usledilo sairanje ocena i proglašenje pobjednika.

Pobednik ovogodišnje Pasuljijade je ekipa kafića „Ke pasa“ iz Adaševaca, drugo mesto je zauzeo Udrženje žena „Izvor“ iz Berkasova, a treće ekipa „Nervozni poštar“ iz Adaševaca.

Inače, recimo ovom prilikom i da Udrženje žena „Crvena ruža“ iz Adaševaca postoji već pet godina. Bave se, pre svega, humanitarnim radom, a rad sa decom im je prioritet. Svake godine krajem maja organizuju humanitarnu odbojkašku utakmicu kako bi skupile novčana sredstva i pomogle malim maturantima OŠ „Vuk Karadžić“ iz Adaševaca u realizaciji maturske večeri.

I bajkeri znaju šta je dobra hrana

Udrženje žena „Izvor“

Predsednica Tanja ističe da se „Crvena ruža“ rado odaziva na pozive brojnih udrženja u šidskoj opštini jer vole dobro i kvalitetno druženje, a posebno ističe obavezno učešće na Sajmu stvaralaštva.

Da bi pravilno prikazalo život na sremskom selu, Udrženje žena iz Adaševaca je otvorilo Etno muzej u prostorijama Doma kulture. Izložene eksponate prikupile su od meštana Adaševaca, a najveći broj eksponata pripada Radoslavu

Skakavcu, nastavniku tehničkog obrazovanja u OŠ „Vuk Karadžić“ u Adaševcima.

- Nismo uspele da izložimo sve eksponate koje imamo jer u ovim prostorijama nemamo dovoljno prostora, u narednom periodu trebalo bi ospozobiti još dve prostorije, a najviše bismo volele da imamo svoju kuću koju bismo mogli mnogo bolje da uredimo, zaključuje Tanja Košutić.

G. Nikolić

VELIKI RADINCI • POLOŽEN KAMEN TEMELJAC ZA „VINARIJU MILOŠEVIĆ“

Carsko vino poteći će sledeće godine

Početkom juna je u Velikim Radincima položen kamen temeljac za buduću „Vinariju Milošević“ u kojoj će se proizvoditi carsko vino. Na svečanosti su prisutni branislav Nedimović, predstavnik Sremske Mitrovice, i Milorad Milošević, vlasnik vinograda na Šuljamačkoj glavici.

Govoreći o tehničkim razlozima zbog kojih će Vinarija biti otvorena upravo u Velikim Radincima, Milošević je istakao dobru povezanost sa Šuljamačkom glavicom i Sremskom Mitrovicom. Ipak, pre bilo kakvih tehničkih razloga, Milošević je u Radincu vratila ljubav prema rodnom zavičaju i želja da se zemlji sa koje se „otislo u svet“ uzvratiti velikom ljubavu.

Na Šuljamačkoj glavici, rimski imperator Marko Aurelije Prob, rođom Mitrovčanin, zasadio je prvu vinova lozu van Rima, čime je htio da pokaže da je ljubav prema rod-

Milorad Milošević

nom gradu i zavičaju jača od svega. U tome je i uspeo. Upravo otuda, kada sam rešio da se iz Slovenije vratim u Srbiju, odlučio sam da se zaustavim baš tu, u blizini mojih rodnih Radinaca i da obnavljanjem Probova velikog i smelog dela kreñem u obnavljanje fruškogorskog vinogorja i turizma na ovoj lepoj planini i time, baš kao i Prob ranije posvedočim svoju ljubav prema rodnom kraju. Tokom proteklih godina uradili smo dosta i evo ove godine, u čast Probu i vinovoj lozi, počeli smo i sa izgradnjom Vinarije u kojoj će se proizvoditi carsko vino, rekao je u svom obraćanju Milorad Milošević.

Saradnja sa mlađim snagama

Na svečanosti u Velikim Radincima, potpisana je i Povelja o saradnji, Vinarije „Milošević“ sa Srednjom stručnom školom „Borislav Mihajlović Mihiz“ iz Iriške, čiji će učenici, polaznici smera „Vinar-vinogradar“ ubuduće moći da obavljaju praktičnu nastavu kako na carskom vinogradu, tako i u samoj Vinariji.

U planu je i razmena učenika ovog smera iz Hrvatske i Slovenije kroz organizovanje letnjih

Projektovani izgled Vinarije

kampova, ali postoji i ideja da se osnuje viša škola za vinare i vinogradare. Ispred Vinarije „Milošević“, Povelju je potpisala Maja Milošević, dok je ispred „Mihizove“ to učinio njen direktor Tihomir Stojaković.

- Naša škola odlično poznaje Milorada Miloševića i potpisivanje ovog Protokola za nas je samo korak dalje u utvrđivanju već postojeće kvalitetne saradnje. Vinar i vinogradari iz „Mihizove“ već su dolazili na praktičnu nastavu na Šuljamačku glavicu i to se pokazalo kao prilično korisno. Ovaj Protokol je sklopljen jer planiramo da na našoj školskoj zemlji u Krušedolu prnjavoru zasadimo deset hektara vinograda u saradnji sa Carskim vinogradom. Vinograd će biti školski, naša deca će raditi, a sorte će biti sa Šuljamačke glavice. Biće to odlična prilika da naši đaci pokažu svoje znanje, da se usavršavaju i sutra zaposle, što i jeste naš krajnji cilj, rekao je Stojaković.

Povratak Mitrovice njenoj planini

Protokol o saradnji je potписан

Obraćajući se prisutnima, gradonačelnik Sremske Mitrovice Branislav Nedimović, istakao je da će otvaranje Vinarije biti od velikog značaja za grad na Savi koji će se na taj način ponovo preseliti na južne padine Fruške gore koja će, kako je dodata, upravo zahvaljujući Miloradu Miloševiću postati tačka sa koje će krenuti obnova „majke svih planina“.

Nakon polaganja kamena temeljca, druženje je nastavljeno na sportskom aerodromu u Velikim Radincima. Tom prilikom Milorad Milošević je još jednom pozvao sve zvanice da naredne godine na Preobraženje dođu na svečano otvaranje Vinarije „Milošević“.

**S. Lapčević
M. Mileusnić**

Obraćanje Branislava Nedimovića

Milorad Milošević sa unukom Lanom polaže kamen temeljac

Legat porodice i prijatelja

Pre polaganja kamena temeljca, u zemlju je položena i boca sa porukama kako porodice Milošević, tako i njihovih prijatelja koji su ih, kako je rečeno, podržavali tokom proteklih godina.

- Želeo bih pre svega da se zahvalim svojim prijateljima koji su me podržavali od prvog dana. Oni su bili tu kada sam stigao na Šuljamačku glavicu i shvativši da to

što želim da uradim neće doneći dobro samo meni, nego čitavoj Mitrovici, Sremu i šire, pomagali su mi da što lakše prebrodim sve probleme na koje sam na svom putu nailazio. Da nije njih, ne znam ni da li bi došli do ove vinarije koja tako postaje ne samo legat moje porodice, nego i svih mojih prijatelja, rekao je Milorad Milošević.

BIKIĆ DO • VLADIMIR KOVAC, PROIZVOĐAČ HLADNO CEĐENIH ULJA

Zdravlje iz domaćih sirovina

Nastojimo da kroz preradu, koliko je u našim mogućnostima, doprinesemo unapređenju primarne proizvodnje uljarica i drugih kultura, kao i benefitu lokalnih poljoprivrednika. Sve sirovine su domaćeg porekla, osim badema i susama, koje uzimamo u veleprodajama - kaže Vladimir Kovač, iz Bikić Dola

Kada je pre deset godina nje-
gov otac Julian Kovač u Bi-
kić Doli nadomak Šida pokre-
nuo malu proizvodnju ceđenih ulja,
Vladimir Kovač je odlučio da se i
sam okuša u tom poslu. Danas kaže
da se zbog takvog poteza ne kaje,
iako je reč o vrlo zahtevnoj investi-
ciji, koja traži velika ulaganja, dok s
druge strane proizvodnji i promet
još uvek nisu na nivou koji bi obe-
bedio neki pristojan život.

- Tata je na tu ideju došao zbog
dobrog kadrovske potencijala koji
smo u to vreme imali u kući. Naime,
moja mama je diplomirani inženjer
hemije, a sestra je bila apsolvent na
tehnologiji. Nisam se mnogo dvou-
mio kada je trebalo da donesem od-
luku čime da se bavim. Razmišljao
sam kako imam sreću što mogu od
svojih najbližih da dobijem savet i
što imam priliku da krenem sa po-
slom kome su već postavljeni te-
melji. Konkurisao sam za „start ap“
kredit, 2009. godine sam registro-
vao preduzeće „Ekovital“ i krenuo u
posao. Tata je video koliko se an-
gažujem pa mi je u potpunosti pre-
pustio biznis. Zajam sam uspeo da
vratim, a sada idem dalje - priča
Vladimir, koji se do tada profesio-
nalno bavio košarkom.

Ovaj 35-godišnji preduzetnik us-
peo je za kratko vreme da proširi

Vladimir Kovač iz Bikić Dola

paletu proizvoda, pa se od nekada-
šnja dva-tri stiglo i do tridesetak.

- U ovoj fazi proizvodimo oko
15 vrsta hladno ceđenog ulja, ko-
ja su stoprocentno od suncokreta,
lana, badema, lešnika, bundeve,
slačice, a imamo i onih sa ukusom
bosiljka, ruzmarina, sušene papri-
ke, nane... Proizvodimo i paste,

odnosno namaze od bundeve, ba-
deme, susama, kao i bundevino i
laneno brašno. U litrama, na godi-
šnjem nivou proizvedemo oko 10
do 20 hiljada litara suncokretovog
ulja i oko 3.000 litara lanenog ulja,
koje se najbolje prodaju. Najbitnije
je to što su u svim proizvodima u
potpunosti sadržani deklarisani sa-
stojci - laneno ulje je od čistog la-
na, bez primesa, takođe i lešnikovo,
bademovo, slačicino... Sve sirovine
su domaćeg porekla, osim badema i
susama, njih uzimamo u veleprodajama.
Na primer, lan već pet godi-
na uzimamo od partnera iz Kucure,
sa poljoprivrednog gospodinstva koje
se uspešno bavi tom proizvodnjom.
Lešnici su sa šidskih plantaža, orasi
takođe. Slačicu dovozimo iz okoline
Bačke Topole i jedino je mi u Srbiji
obrađujemo na ovaj način. Preradi-
mo pet do deset tona lana u sezoni i
oko tri tone uljane tikve golice. Na-
stojimo da kroz preradu, koliko je u
našim mogućnostima, doprinesemo
unapređenju primarne proizvodnje
ovih uljarica i drugih kultura, kao
i benefitu lokalnih poljoprivrednika

- kaže Vladimir Kovač, dodajući da
ovaj posao ima potencijal, jer ima
i kvalitet.

Na pitanje da li je isplativo danas
biti u preradivačkoj industriji i da
li se od toga može pristojno živeti,
Vladimir kaže da jeste isplativo, jer

se inače niko, pa ni oni, ne bi time
bavio, ali da se ništa ne može posti-
ći preko noći i dodaje:

U pogonu se proizvodi 15 vrsta ulja

Prema njegovim rečima, postupak
proizvodnje je potpuno prirodan, bez
termičke obrade sirovina i bilo kak-
vih primesa. Proizvodi su kontroli-
sani i ispitani u kontrolnoj kući SGS,
a posebno se vodi računa o lanenom
ulju, koje je i najtraženije na tržištu,
ali ima prirodnu nestabilnost i kratak
rok trajanja pa se stoga proizvodi na
mesečnom ili dvomesecnom nivou.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

GIBARAC • BRANKO PARENTA, NAJVEĆI PROIZVOĐAČ ZELENE SALATE U SREMU

Ekološko povrće iz plastenika

**Proizvedem oko 20 do 30 hiljada komada zelene salate, deo u plastenicima, a deo napolju i to mi je najproda-
vanja roba. Posedujem tezgu koju sam zakupio na pijaci u Šidu i tamo je svekodnevno moja supruga Anđelka.
Imamo naše stalne mušterije koje su zadovoljne kvalitetom povrća, jer je ono ekološki s obzirom da ga uopšte
ne prskamo - kaže Branko Parenta iz Gibarca**

Kada je skoro pre dve decenije
porodica Parenta došla iz Hr-
vatske, svih petoro odraslih
članova bavili su se raznim poslovima
samo da bi mogli da prežive. Glava
porodice **Branko Parenta**, otac tada
dvoje maloletne dece, priseća se da
je u to vreme promenio dosta privre-
menih poslova - od čuvara gradare
do vozača kamiona, samo da nekako
prehrani porodicu. Prelomni trenutak
desio se kada je odlučio da uzme pr-

Sveže ubran paradajz
spreman za pijacu

vi plastenik koji je davao Komesarijat
za izbeglice i da krene sa sopstvenom
proizvodnjom povrća.

- Od tada sam razvijao posao, ta-
ko da danas moja porodica i ja pose-
dujemo ukupno osam plastenika. U
njima gajimo sve vrste povrća: kra-
stavac, tikvice, paradajz, kornišone,
salatu, cveće, kupus, karfiol... Jedno
vadimo, drugo sadimo, sve u zavis-
nosti od godišnjeg doba. Količine
povrća koje proizvodimo su na godi-
šnjem nivou veoma velike, recimo od
600 struka krastavaca u dva plaste-
nika uberemo oko 3,5 tona, a tikvica
proizvedemo oko 2,5 tone godišnje. Od
svega najviše uzbajamo salate, po
tome smo poznati širom Sremske
čitave opštine nema većeg proizvođača
zelene salate od mene, proizvedem
oko 20 do 30 hiljada komada, deo u
plastenicima, a deo napolju i to mi
je najprodavanija roba. Ja sam u plaste-
ničkom poslu u neku ruku novaj-
lijia, jer smo mi u Zadarskom zaleđu,
odakle sam došao, sve sadili napolj.
Ali, malo po malo doznao sam ono
što me zanima, a sve bitne stvari za-
pisujem da bi mi posle koristile. Kada
bih sve stavio na papir da izračunam
koliko sam uložio a koliko dobio, si-
gurno bih bio u minusu. Međutim, mi
nemamo od čega drugog da živimo
i srećni smo što imamo kakav takav
posao - priča Brako.

Kaže da je ove godine sve do-
bro rodilo, za razliku od prošle, ka-
da je gotovo ceo rod uništila kiša
i poplava.

Branko Parenta iz Gibarca

- Sve što uberemo uglavnom pla-
siramo na šidsku pijacu, a ponekad,
kada nam ostane nešto robe odem do
Mitrovice ili do Beograda na kvantaš
da prodam povrće na veliko, samo
da mi ne propadne. Posedujem tezgu
koju sam zakupio na pijaci u Šidu i
tamo je svekodnevno moja supruga
Anđelka. Imamo naše stalne mu-
šterije koje su zadovoljne kvalitetom
povrća, jer je ono ekološki s obzirom da
ga uopšte ne prskamo. Supruga je
zadužena za prodaju, dok smo sin i ja
raspoređeni u plastenicima. Ustajem
rano svakog jutra, jer je ovo fizički te-
žak i zahtevan posao koji traži stalnu

Kupus je ove godine dobro rodio

prisutnost čoveka, u svako doba da-
na tokom cele godine i zato malo ko
hoće da ga radi, posebno neće omla-
đina, jer se biljka mora pratiti stalno.
Za prevoz robe imam dva kombija, a
posedujem i svoj sistem za zalivanje
iz arterskog bunara, s obzirom da mi
se nije isplatilo zalivanje sa vodom
iz gradskog vodovoda - objašnjava
Branko, dodajući da poseduje površi-
nu od oko jutra zemlje u svom vlasni-
štvu, te da u planu ima proširivanje
proizvodnje.

S. M.
Foto: M. M.

Једини у Срему, радио народне музике

Žene-Vile-Domaćice...

Svoj prvi nastup ovo udruženje je imalo na Novogodišnjem etno-kutku u Indiji, a u planu im je da u toku godine promovišu svoje udruženje na raznim manifestacijama u zemlji i inostranstvu, ali i da organizuju veliki broj edukacija na „Vilinom salašu“

Na svega nekoliko kilometara od indijskog sela Maradič, u podnožju fruškogorskih planina, nedaleko od svetinja i manastira ušuškao se „čardak ni na nebu ni na zemlji“ neobičnog naziva „Vilin salaš“. Star više od dva veka, ovaj kućerak u Sremu čuva razne tajne ljudi koji su živeli na ovim prostorima. Igrom sudbine, posle više decenija...zalaganjem vrednih žena, salaš dobija svoju pravu namenu i postaje sedište najmlađeg udruženja žena. Žene-vile, kako sebe nazivaju, postavile su cilj da se angažuju na razvoju seoskog turizma i za sada im odlično ide. Početkom januara je u tom selu organizovana osnivačka skupština udruženja na kojoj je, pored izbora organa radnog dela i usvajanja statuta, dogovoren do ovo udruženje nosi naziv „Vilin salaš“.

-Sve smo mi žene vile, tako je ime došlo samo po sebi-spontano, počinje priču predsednica udruženja **Branka Lihvarček** i kaže da su uspele da osnuju udruženje uz sve-srnu podršku i pomoć Mirjane Hemun od koje su puno naučile.

Cilj formiranja udruženja „Vilin salaš“ je rad na negovanju kulture i tradicije, razvoj ruralnog područja fruškogorskog podneblja, razvijanje svesti i organizovanje edukacija o značaju unapređenja sela, upredavanje zaštite životne sredine, edukacija građana, a posebno dece i mladih o značaju čuvanja i zaštite životne sredine.

-Kao i sve žene bavimo se prvo kućanskim poslovima i porodicom, a kako bi naše domaćice proširele vidike i pokazale šta znaju, rešile smo da se okupimo u udruženje. Jedna zna da štrika, druga lepo piše, treća je slikarka i to je bilo dovoljno za početak da svaka pokaže po neki talenat.

Cetiri žene su osnivači „Vilinog salaša“, a pored Branke tu su i **Zorica Pešelj, Jasna Kalinić i Branika Dragićević**, dok su se druge žene u selu rado odazvale, pogotovo kada se organizuju radionice. Proletos su učestvovali u projektu informatičkog opismenjavanja žena i pohađale kurs za rad na računarima.

Posećuju sve manifestacije

-U projekat se uključilo deset žena, što je zaista veliki broj s obzirom da smo mlado udruženje, a jedna članica je odmah nakon obuke dobila posao. Nadamo se da ćemo uskoro imati još takvih i sličnih projekata kaže Branka.

Plan ovog udruženja je da se na „Vilinom salašu“, koji se nalazi u maradičkom vikend naselju, održavaju sve aktivnosti. Ovaj salaš star je preko 200 godina i već decenijama čuva tradiciju.

-Imala sam priliku da upoznam čoveka čija se baka rodila na ovom

salašu 1892. godine, čovek je iz Maradiča i pitao me je da li bi mogao jednom da prespava na salašu, jer se na tom mestu igrao kao dete. Salaš se nalazi u Maradičkim vino-gradima, udaljen je četiri kilometra od sela i nalazi se na površini od oko 100 kvadrata kaže predsednica i dodaje da je reč o staroj kući-nabijaci. Ove godine smo uspeli da uradimo krov, a ovih dana je aktuelno krećenje nakon čega ćemo krenuti u nabavku starog nameštaja kako bi salaš bio potpuno autentičan ističe ona.

Plan ovog udruženja je organizovanje aktivnosti na rehabilitaciji ugroženih područja, negovanje principa rodne ravnopravnosti, razvoj ruralnog turizma i sagledavanje potencijala seoskih područja, edukacija manjih i većih grupa, uključujući i marginalne grupe, razvoj starih zanata, razvoj i očuvanje nacionalnog identiteta nacionalnih manjina, očuvanje tradicionalne kuhinje, organizovanje, radionica, kolektivnih izložbi i manifestacija. Svoj prvi nastup ovo udruženje je imalo na Novogodišnjem etno-kutku u Indiji, a u planu im je da u toku godine promovišu svoje udruženje na raznim manifestacijama u zemlji i inostranstvu, ali i da organizuju veliki broj edukacija na „Vilinom salašu“.

-Nama su konkursi vodilje kađa pravimo planove za budućnost a odazivale smo se rado svim pozivima, svuda idemo-sve stižemo kaže ova vedra žena iz Maradiča i dodaje da se žene jako lepo druže i da je to ono što je dragoceno.

-Učestvovalo smo na „Etno festivalu“, odnosno na gradskoj slavi „Duhovi“, zatim na nedavno organizovanim „Pudarskim danima“ u Slankameničkim Vinogradima koji su fenomenalni, a počinjemo polako pripreme za „Maradičku jesen“ na kojoj se moramo pokazati kao dobri domaćinci kaže Branka.

Sa Pudarskih dana

Vilin salaš

Branka Lihvarček

ve. U neposrednoj blizini su nam fruškogorski manastiri što možemo uvrstiti u našu ponudu kada je reč o ruralnom turizmu ističe ona i dodaje da želi da se seoske žene aktiviraju i da ponude smeštajne kapacitete.

-Veliku podršku nam je pružila Turistička organizacija naše opštine kao i organizacija „Mreža žena“. Od njih dobijamo informacije o aktuelnim konkursima i manifestacijama kaže predsednica udruženja iz Maradiča i navodi da su im neki projekti već odobreni.

-Konkurišemo na svakom konkursu koji se pojavi, a do sada su nam odobrena sredstva za dva projekta. U indijskoj opštini smo dobiti sredstva za štrikanje i školu keramike koji je realizovan u saradnji sa Osnovnom školom „Branko Radičević“ iz našeg sela. Drugi projekat je odobren iz Pokrajine, a odnosi se na aktivno učešće u turizmu, gde su nam odobrena sredstva za kupovinu biciklova.

-Projekat je osmišljen tako da naše članice biciklovima idu na Frušku goru, da se svi malo pokrenemo i uživamo u krajoliku. Krenele smo iz Maradiča ka Vilinom salašu, tu napravile pauzu uz posluženje i odatle do Banstola. Svi su bili oduševljeni i žene i deca, jer zaista pored svakodnevног posla koji obavljamo svi imamo malo vremena za boravak u prirodi tvrdi ona i kaže na kraju.

-Naš dugoročni cilj jeste da se šira društvena zajednica uključi u naše projekte koji će biti od ključnog značaja za naše selo. Prva ideja jeste da pokrenemo žene a potom i njihove muževe, da svi damo mali doprinos kako bi imali lepše okruženje i bolje uslove za život.

M. Balabanović

Biciklom do salaša

VAŠICA • U POSETI GAZDINSTVU LUKIĆ

Od stočarstva nema zarade, ali ima života

- Odlučili smo da kupimo jednu kravu kako bismo imali mleka za svoju porodicu, kasnije smo kupili još tri krave i činilo nam se da možemo lepo da zaradimo od prodaje mleka i teladi. Danas imamo deset muznih krava, tri mlade junice i žensku telad, a mušku prodajemo, kaže Ljubo Lukić

Porodica Lukić iz Vašice bavi se stočarstvom više od dve godine. Pre dve i po godine kupili su jednu kravu kako bi imali mleka za lične potrebe, da bi kasnije kupili još tri, a za tri meseca kupili još sedam krava. Danas ovi vredni Vašičani deset muznih krava, tri mlade junice i žensku telad, a mušku prodaju.

Najveća zaduženja oko grla ima **Ljubo Lukić**, glava porodice koji i pored svih iskušenja koje stočarstvo sa sobom nosi istrajava na ovom poslu.

- Od ovog posla može pristojno da se živi, nema prevelike zarade, a treba dosta da se radi, zato je cela porodica uključena, supruga, deca i ja. Ovim poslom bavimo se dve i po godine. Supruga i ja odlučili smo da kupimo jednu kravu kako bismo imali mleka za svoju porodicu, kasnije smo kupili još tri krave i činilo nam se da možemo lepo da zaradimo od prodaje mleka i teladi. Danas imamo deset muznih krava, tri mlade junice i žensku telad, a mušku prodajemo. Cena krava se kreće od 1000 do 2500 evra, cena zavisi od rase. Ako hoćeš

Ljubo Lukić

da imaš dobru rasu i dosta mleka, moraš dobro i da platiš, objašnjava naš domaćin.

Svaka krava u proseku daje oko 25 litara mleka, a kvalitet i količina mleka, pored rase krave zavisi i od stadijuma laktacije, da li je prva, druga, treća.

- Pre teljenja krava daje sve manje mleka, a dva meseca pre teljenja

ne daje, da bi posle toga, naredna tri meseca davala najviše mleka, dodaje Ljubo.

Porodica Lukić mleko prodaje mlekari „Imlek“ iz Beograda, a imaju i svoje redovne kupce u komšiluku. Prema rečima našeg sagovornika najveće komplikacije u ovom poslu čini papirologija koju bi svi da izbegnu, a koje čini se, nikada nije dosta. Ma koliko je bilo.

- Stalno moramo nešto da prijavljujemo i odjavljujemo, te u Šidu, te kod našeg seoskog veterinara. Sada trenutno očekujem dolazak inspektora kako bih mu objasnio zašto nisam prijavio kupovinu teleta u roku od sedam dana od njegove kupovine. Iskreno, nisam ni znao da se to mora obaviti u tom roku. Uredno sam sradio papirologiju, dovezao tele, tu je i njegov pasoš, ali eto, problem je nastao zbog tog roka. Ja se nadam da će inspektor imati razumevanja, jer nisam to namerno učinio, kaže Ljubo i napominje da bi manje papirologije, a više bolje organizacije znatno pomoglo da se stočarstvo u Sremu i Srbiji obnovi i razvije.

Od stočarstva se može živeti

Drugi problem koji brine našeg sagovornika jeste što još nije dobio potvrdu sa Instituta u Zemunu kako bi mogao da dobije subvencije do kraja septembra. Očekuje subvencije od kupovine tri umatičene krave. Kupovinu je obavio pre šest meseci i tada je poslao dokumentaciju u Zemun i od tada čeka odgovor, to jeste

G. N.

MARTINCI • RAZMIŠLJANJA GORANA OROŠČANINA, POLJOPRIVREDNOG PROIZVOĐAČA

Poljoprivredniku treba samo malo sigurnosti

Svaka godina donosi nove neizvesnosti, a ove godine uz nepovoljne otkupne cene agrarnih proizvoda protiv seljaka su se urotile i nepovoljne vremenske prilike

Z bog nepovoljnih vremenskih prilika stalno prisutne besprice brine mlađi poljoprivrednik **Goran Oroščanin** iz Martinaca. Svaki novi dan mu donosi sve veću neizvesnost i kada su u pitanju prinosi kultura koje treba da ubere i u materijalnim efektima koje bi mogao da ostvari. Ceni da su to najveći problemi koji imaju ljudi koji žive i rade u poljoprivredi.

Goran smatra da su u najtežem položaju sitni poljoprivredni proizvođači kojima i on sam pripada i da je ova godine za njih posebno neizvesna. Ovaj tridesetogodišnjak gaji svinje i bikove, obrađuje svoju i tužu zemlju, kada treba i može obavljave druge poslove na njivama, ali je teško zaraditi koliko život košta.

Nadao se boljem

- Obrađujem 60 jutara zemlje, od čega je 90 odsto one uzete u zakup od drugih. Držim i oko 100 komada svinja. Imam pune ruke posla, a u zadnje vreme se ne nadam ničemu. Sve češće razmišljam da negde odem odavde. Zbog čega? Zbog svega. Veoma sam razočaran zbog loše situacije koja prati nas slijede proizvođače, koji ne možemo da ostavimo žitarice i stoku u silosu ili tovilištu da čekaju bolje cene. Cena svega što proizvedemo na njimama, u žetvi padaju, a kasnije poskuplju-

Goran Oroščanin iz Martinaca

je, dok ja moram da svoj proizvod prodajem odmah, jer nemam dovoljno obrtnog kapitala u rezervi. Čim požanjem ili oberem rod prodam ga i zato tako trpim posledice niskih otkupnih cena. Kada bih barem znao unapred kakve će biti cene znao bih šta mi se više ne platilo da radim, ali kod nas to još nije postala praksa, jada se Goran Oroščanin.

Ovaj mlađi Martinčanin je svojevremeno radio kao mesar, za to zanimanje ima i adekvatnu diplomu, ali je ostao bez posla jer je gazda, iz svojih razloga, prekinuo taj biznis. Sada Goran vidi koliko mu je i ta plata, dok je radio, bila vredna, jer je bila, koliko toliko, siguran izvor prihoda.

- Razočaran sam poslom koji sadrađim, a još više što zato što viđim da nemam čemu da se nadam. Mislio sam neka, naporno radim makar ču moći da normalno živim. Ja bukvalno živim u neizvesnosti, ponavlja Goran.

Teško sa nakupcima

Da bi oslikao stanje u kome se nalazi, naš sagovornik priča kako je letos imao da proda nekoliko tovlenika i da je 15 dana zvao nakupca da mu ih ponudi, ali se ovaj uopšte nije javlja na pozive. Svestan je Goran da možda nije bio pogodan moment za prodaju i kupovinu, ali, uveren je da kada im se nakupcima treba stoka i kada im se prodaja isplati odmah se javljaju ili sami zovu se ljeake radi prodaje.

- I prasici su pre nekoliko meseci bili izuzetno skupi, a ja sam baš u to vreme zatvorio određen broj raditova. Koliko sam ih platio to znam ja, koliko sam ih hranio i potrošio nisam računao, a svoj rad nikad ne računam. Koliko ču sada zaraditi ili izgubiti ostaje da se vidi. Oscilacije u ceni su velike i na štetu proizvođača. Ne znam šta treba menjati u državnoj politici prema agraru i selu, ali znam da meni treba samo malo više sigurnosti u ovom poslu - poručuje Oroščanin.

U svojoj staji ovaj poljoprivrednik je svojevremeno imao i do 50 bikova, othranio ih je od uzrasta

Teško je čekati bolju cenu...

teleta, čak im je i na cuclu davao mleko, napatio se i sve ih prodao jer je bukvalno propao. Bikovi kada dodaju u određenu kilažu moraju da se prodaju, jer se dalji tov ne isplati. Ni kod svinja, objašnjava nam Goran nema beskonačnog tova, jer se ne isplati. Zato je najbolje da se prodaju kad imaju od 100 do 120 kilograma, a i posle neće niko da ih uzme.

- Sa stokom se ne čeka, posebno one kod koje je dug obrt tov. Posle dam imao 25 krmača, pa sam držao i prasad, ali sve sam radio radio

sam uz pompc kredita a ne svojim novcem. Zato nemam mogućnost čekanja boljih cene, budući dani rata kredita ne može da čeka, ističe mladi martinački poljoprivrednik.

Goran Oroščanin obraduje uglavnom zemlju uzetu u zakup, arenda one koja je bliža selu plaća oko 320 evra, ona koja je dalje je od 160 evra i više. Blizi se vreme isplate arende pa se i zato ovaj poljoprivrednik pita: hoće li uspeti da sve platiti i da ima za svakodnevni život?

S. Đaković

Jeseni u susret

Septembar je u višegodišnjem nizu samo malo oblačniji od jula i avgusta, a vedriji je od juna. Kiše su ređe i padaju slabijim intenzitetom nego tokom juna, jula i avgusta. Ekstremno visoke temperature su reda pojava, manje je opasnosti od nevremena sa grmljavinom i gradom.

Piše: Petar Ilić

U veliko se oseća da leto odlazi, a dolazi jesen. Nema velikih žega i omorina, noći su sve svežije. Posebno su jutra sveža i sa puno rose. Priroda postepeno menja svoj izgled. Vegetacija je sve manje bujna. Dani su kraći i broj sunčanih dana se smanjuje, što direktno uslovljava da je srednja mesečna temperatura vazduha za tri-četiri stepena niža nego u avgustu. Ipak, i u septembru bude relativno toplog vremena, i to najviše zahvaljujući vrednici.

Septembar je u višegodišnjem nizu samo malo oblačniji od jula i avgusta, a vedriji je od juna. Kiše su ređe i padaju slabijim intenzitetom nego tokom juna, jula i avgusta. Ekstremno visoke temperature su reda pojava, manje je opasnosti od nevremena sa grmljavinom i gradom.

Jesenje magle, pogotovo po rijecnim dolinama i kotlinama, postaju češće, ali traju kratko. Septembar je, inače, na našim geografskim širinama mesec tišine jer duvaju vetrovi slabih brzina i jedan je od najtiših u godini. To je, najčešće, mesec stabilnih vremenskih prilika. Početkom treće dekade ovog meseca i zvanično ćemo ispratići leto i prirediti dobrodošlicu jeseni – tačno u utorak 22. septembra u 22 sata i 18 minuta. Navedene vremenske prilike u velikoj mjeri utiču i obim i dinamiku poljoprivrednih radova.

U polju

U septembru se nastavlja setva uljane repice, deteline, lucerke, trave i travno-detelinskih smeša. Prva dekada meseca je posljednji rok za setvu ovih useva. Ali, ako suvo vreme ne obezbjeđuje uslove za normalne setvene radeve, ovaj posao se zna produžiti čak do 25. septembra što nikako nije optimalni rok. U drugoj dekadi septembra seju se ozima grahorica, ozimi grašak, njihove mešavine s ozimom raži i ozimim ovsem, a pri kraju meseca i s ozimom pšenicom i ozimim ječmom.

U prvoj polovini septembra počinje jesenje-zimsko oranje zemljišta predviđenog za proletnu sjetvu. Beru se rani hibridi kukuruza, suncokret i soja. Vadi se krompir. Obavljaju se priprema za setvu ozimih usjeva: pšenice, ječma, tritikalea, ovsu i raži. Završavaju se radovi na uređenju zemljišta: ravnjanje, podrivanje, kalcifikacija.

U skladištima se kontroliše ranije spremjeni rod pšenice i drugih useva. Posebno se proverava sadržaj vlage i zdravstveno stanje. U ovom mesecu pored priprema za setvu i same setve, što znači definikciju i dezinfekciju semena, u ratarstvu se pripremaju pesticidi, izuzev počet-

ne zaštite uljane repice od buvača i repičinog sjajnika.

U povrtnjaku

Do sredine meseca seju se zimski lukovi i srebrenjak, a spanać, rotkva i ozima salata sve do oktobra u rokovskoj setvi, na sedam do deset dana. Sadi se rasad ozime sa late posejane tokom avgusta.

Pristiže povrće iz postrne setve pa se beru boranija, kornišon, krompir, paradajz, paprika, plavi patlidžan, spanać, rotkvice, srednjерane kupusnjače i drugo jesenje povrće. U toku septembra najveći broj poslova odnosi se na ubiranje. Od pravilne berbe zavise prinosi, ali i dužina perioda obrazovanja novih plodova. Smatra se da nepravilna berba, kada se oštećuju listovi i stabla biljaka i neblagovremena berba, mogu smanjiti prinose od 30 do 50 odsto. S obzirom da je ovo mesec masovne berbe paprike, paradajza, krastavaca, boranije i drugih vrsta povrća, o tome treba voditi računa. Kod paradajza (visoke sorte) početkom septembra treba zakinuti vrh stabla i bočnih grana ostavljajući iznad poslednje cvasti dva do tri lista što omogućuje da se pravilno obrazuju svi plodovi, a najveći broj i da sazri do prvih mrazeva. Za proizvodnju paradajza značajno je da na kraju vegetacije bude što više obrazovanih plodova, makar i zelenih, jer i oni uspešno dozrevaju u toku meseca ili dva i tako produžavaju vreme korišćenja paradajza.

Krajem meseca treba početi rasturanje stajnjaka i osnovnu jesenju obradu zemljišta u povrtnjaku. Površine oslobođene vađenjem, odnosno berbom povrća, odmah obraditi. Ta priprema može biti za gajenje prolećnih vrsta i tada je bez fine površinske obrade. Za gajenje jesenjih i zimskih vrsta uključuje se odmah i fina površinska priprema zemljišta.

Kod stoke

Septembar, kao i dva prethodna meseca, je u znaku sabiranja letine. Stočari treba da obrate pažnju na razne otpatke od letine i da ih najracionalnije iskoriste. Nedopustivo je, na primer, da se bilo šta pali i na taj način domaćinstvo ostaje bez prostirke za stoku. Slama je najčešća i najkvalitetnija prostirka i treba je odmah posle berbe sakupljati i balirati. Savremeni kombajni imaju priključke kojima se slama odmah skuplja i balira, a ako to nema, treba je pokupiti ručno, samo da se sačuva.

Suva kukuruzovina, lomljena kukuruzna kočanka kao i otpaci od još nekih poljoprivrednih kultura takođe se mogu koristiti za prostirku, po-

sebno u velikim živinarnicima, gde se živila drži na podu, a i piljevinu može korisno poslužiti. Ponekad se slama, piljevina, kokuruzovina i kukuruzna kočanka koriste i kao ogrevni materijal, ali to je najgori i najnerentabilniji način korišćenja otpadaka. Stoka se postepeno privikava na prelaz sa zelene na suvu hranu.

U voćnjaku

U prvoj dekadi septembra završava se kalemljenje voćaka očenjem na spavajući pupoljak. Završava se berba šljiva, ali ova godina je izuzetna, sve je poranilo pa i šljive tako da taj posao treba završiti jer je verovatno započet u prethodnom mesecu. Izuzetak su priplaninski krajevi, u kojima je septembar i ove godine mesec glavne sezone sušenja šljiva. Beru se plodovi zimskih sorta jabuka i krušaka i skladisti u hladnjacima. Sa jabukama – oprez! Sviše rano obrani prezreli plodovi nisu pogodni za čuvanje, pa je određivanje najpogodnijeg vremena berbe zimskih sorti jabuka od posebne važnosti.

Reč-dvije o zaštiti. Najvećem broju voćnih vrsta nije potrebna posebna zaštita. Izuzetak je kruška. U rodnim zasadima, izvesnih godina, pojavljuje se kruškin cvetožder, po pravilu u starijim, zapanjenim zasadima. U voćnjacima u kojima se sprovodi sistematska zaštita retko se javlja u takvom obimu da je neophodno prskanje. Ženka odraslog insekta polaže jaja u cvetne pupoljke krajem septembra. Iz jaja se izlegu larve koje se hrane unutrašnjim dijelovima cvjetnih pupoljaka. Šteta se uočava tek idućeg proleća – napadnuti pupolci ne kreću pri dodiru lako se odvajaju od drveta. Za razliku od većeg broja drugih insekata, kruškin cvetožder se nerado seli s jednog stabla na drugo, pa to olakšava suzbijanje. Da bi se kruška zaštitila od ove štetnoće, prska se jednom – krajem septembra. Prskaju se samo sorte čiji su plodovi obrani.

Obavlja se osnovno dubrenje i priprema površina za podizanje semeništa, matičnjaka, vegetativnih podloga i voćnjaka. Ako to već ranije nije urađeno, podižu se zasadi jagoda. Jagode posadene u

Što pre obaviti berbu šljiva

Na pčelinjaku

Dovršavaju se radovi započeti u avgustu. Odstranjuje se medljikvac. Hrana i polen se približavaju leglu, skidaju se nastavci. Valja se boriti protiv moljca i vašiju. Sprečavati pojavu grabeži. Pravo je vreme za pripremu košnica za uzimljavanje. Prioritet je dopuna rezervi hrane, bilo dodavanjem ramova s medom ili dodatnom prihranom u vidu prerađenog šećernog sirupa i to je mnogo bolje obaviti sada nego uz nemiravati društvo i otvarati košnicu tokom hladnih zimskih dana.

Saniranje društava bez matice, sa lošom maticom, rasformiranje slabih društava, zatim tretiranje protiv varoe i zaštita saća od voskovog moljca, obavljaju se što je pre moguće. Preventivno davanje lekova se u savremenom pčelarstvu ne praktikuje, nego se lekovi daju tek kad se pojave prvi znaci oboljenja.

Na letu košnica postavljaju se češljevi radi zaštite od miševa, a postavljanjem lovilica u vidu flaša sa ukislim pivom ili voćnim sokom nastavlja se borba protiv osa i stršljenova.

Ramove koji nisu dobro izgrađeni (satne osnove) a nisu zaleženi, sada treba ukloniti iz klubeta, ako to nije učinjeno ranije. Ako ima ramova sa malim površinama pod legom i bez hrane, najbolje ih je privremeno staviti na kraj pčelinjeg gnezda dok leglo ne izđe, a zatim ih ukloniti.

U septembru još ima paše: detelina, stručak, različak, metvica, vrbica, majčina dušica, bela trava, divlja cikorija, lozika, bosiljak, heljda, šafran... U planinskim krajevima značajan je vresak.

Na okućnici

Krajem meseca uklanjaju se iz višegodišnjih leja procvetalo ljetno cveće. Krajnje je vreme da se početkom meseca zasadi dvogodišnje prolećne cveće. Četinarske biljke, ako želimo da dobro prezime, treba obilato zalivati bez obzira na kiše.

U septembru se sakuplja sledeće lekovito bilje: hrastov lišaj, čemerika, digitalis, divizma, šipurak, kleka, krušina, lincura, nana, neven, slatka paprat, odoljen, oman, morač, mrazovac, čičak, bijeli slez, tatala, trnjina, velebilje, iđirov, trava za srce...

Stiže jesen

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Borba sa rakom pluća

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Zajedno s rakom unutrašnjih organa, rak pluća je danas uzrok najvećeg broja smrtnih slučajeva. Svaki peti stanovnik Srbije umire od raka. Svake godine otkrije se 30.000 novoobolelih. Čak su i predviđanja pesimistička: broj žrtava će rasti u većoj proporciji.

Ipak, napretkom farmacije i promenom životnih navika, u toku sledećih 25. godina moguće je spasti 75.000. ljudi i to 68. odsto od tog broja samo mudrijim načinom života.

Preventiva:

Obavezno ostaviti duvan. Utvrđeno je da je pušenje glavni uzrok pojave te vrste raka.

- Čak valja izbegavati i mesta gde se mnogo puši. Nepušač koji često ili stalno boravi u zadimljenim prostorijama (ostali ukućani puše, na radnom mestu), za 35. odsto povećava rizik da oboli od raka pluća.

- Kvalitet vazduha koji se udiše, njegova (ne) zagađenost, takođe je veoma važna. Stetni gasovi, prašina na radnom mestu koji škode organima za disanje zahtevaju strogo sprovođenje mera zaštite (maske), a pre svega pridržavanje upustava nadležnog lekara medicine rada.

Dijetetička preventiva:

Različita ispitivanja otkrila su kakva je ishrana najpogodnija za predodbranu od raka pluća.

- U hrani treba da bude dovoljno provitamina A, karotina. Kod pušača, njegovo prisustvo u krvi mnogo je manje od normalnog, a on upravo „lovi“ slobodne radikale, molekule na koje se sumnje da razaraju

genetski sadržaj ćelija i da igraju odlučujuću ulogu u razvoju kancerogenih tumora. Provitamin A, dakle, deluje kao imunitarni branilac ćelija.

Više anketa pokazalo je da unošenje većih količina tog provitamina smanjuje rizik od raka pluća. Čak je dokazano da on kod pušača za 50. odsto, ali i 4,5 i 8. puta umanjuje opasnost od te bolesti.

Onima koji su dugo pušili, ili još puše, posebno se savetuje da svakodnevno, bar u jednom obroku, koriste šargarepu, ili zeleno povrće (spanać, prokelj, kupus), a od voća naročito lubenice i kajsije (i sušene).

- Nedostatak vitamina A može da izazove poremećaje u deljenju ćelija, a naslućuje se da to može dovesti do kancerogenih degeneracija. Neka savremena proučavanja na međusobnu vezu između ishrane s malom količinom vitamina A i rizika od raka pluća. Naprotiv, hrana bogata tim vitaminom dva do tri puta smanjuje taj rizik.

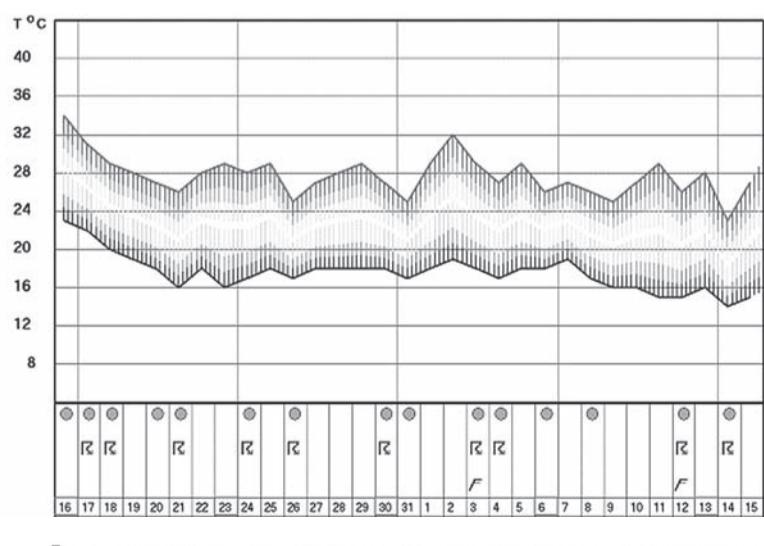
Vitamin A sadrže: džigerice, maslac, punomasno mleko, sirevi. To su dakle namirnice koje bi trebalo redovno da se nalaze na jelovniku pušača.

- Dokazano je da nikotin iz duvana značajno smanjuje količinu vitamina C u krvi, a zna se da on podstiče rad imunološkog sistema. Prema najnovijim istraživanjima deluje i preventivno na pojavu tumora. Zato je sasvim razumljivo što se pušačima savetuje da svakodnevno koriste namirnice bogate vitaminom C (kupus, naročito kiseli, paradajz, paprike).

Ali, uz sve, pažnje: najbolje je odviti se od pušenja.

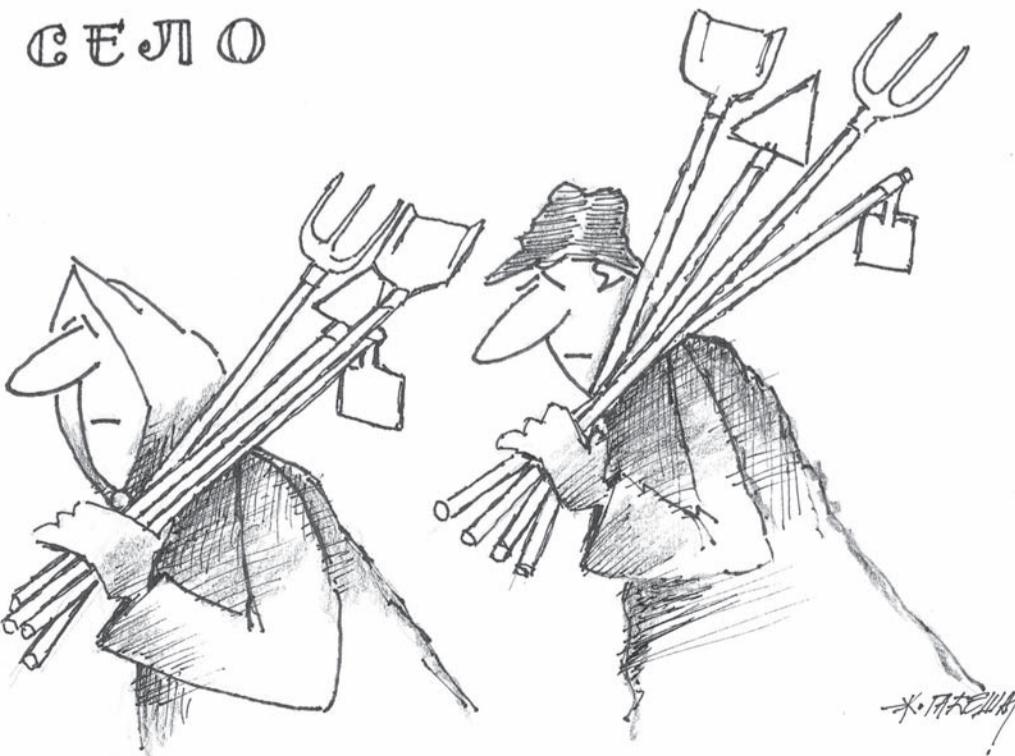
Prognoza vremena do 15. septembra

Poznati rizici raka:

VRSTA RAKA	GLAVNI RIZICI	MOGUĆI DODATNI RIZICI
CREVA	Upala creva	Premalo balastnih materija u hrani, hronični zatvor, alkohol, pušenje
JAJNICI	Kasni početak menstruacije, kasna menopauza, nerotkinje, rak jajnika u porodici (majka i sestre)	
MATERICA	Rana pojava menstruacije, kasna menopauza, nerotkinje, gojaznost, šećerna bolest, povišen krvni pritisak	Zasićene masne kiseline u prekomernim količinama, hormonski lekovi
GRLIĆ MATERICE	Rani seksualni odnosi, više partnera. Ali takođe da jedan partner ima više žena	Papaloma – virusi (naročito virusi izazivaci bradavica), pušenje
KOŽA	Sunčanje (naročito jače opekatine) Mladeži	
ŽDRELO	Pušenje, alkohol	
JETRA	Ciroza jetre, hepatitis B, Alfatoksin (plesni u hrani) antibeci pilule, antibiotici, tumori drugih organa	
USNE	Pušenje naročito lule i sunčanje	
PROSTATA	Česte upale prostate	Zasićene masne kiseline u prekomernim količinama
JEDNJAK	Pušenje i alkohol	
JEZIK I USTA	Pušenje, alkohol i loša higijena usta.	
ŽELUDAC	Količina želudačne kiseline, ishrana sa malo voća i povrća	Malo betakarotina u hrani-nemaprovitamin A. Slana hrana, konzervirane namirnice. Mogući uzrok: bakterije tipa helikobacter pylori, koje su odgovorne i za druga oboljenja želuca.
PLUĆA	Pušenje, zagađenost vazduha sa otrovima u okolini (naprimjer azbestom, katranom, radonom)	
PANKREAS	Pušenje, dijagnostikovana šećerna bolest	Zasićene masne kiseline u prekomernim količinama
BEŠIKA	Pušenje, kancerogene supstance (kao naprimjer neke boje za namirnice)	Zasićene masne kiseline u prekomernim količinama
DOJKI	Rano dobijanje menstruacije, kasna menopauza, rak dojke u užoj porodici (majka, sestra), starije prvorotke.	Gojaznost (pre svega masne naslage u predelu stomaka) preterano konzumiranje alkohola.

СЕЈО

Promet roba na Produktnoj berzi

od 17. 8. do 21. 8. 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Stabilna cena soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Robno-berzansko tržište u Novom Sadu, kada je nedeljni obim prometa u pitanju, već duže vreme funkcioniše na principu toplo-hladno. Nakon rekordnog prometa registrovanog prethodne nedelje, nedelja za nama beleži višestruko manji promet. Konkretno, na ovonedeljni pad prometa, najviše je uticala smanjena izvozna aktivnost. Robu kupuju uglavnom prerađivači I to tek toliko koliko im je neophodno za nesmetani proizvodni proces, što znatno ograničava kako broj kupaca, tako i njihove količinske potrebe. U periodu od 17.08.-21.08.2015., na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, promovljano je svega 375 tona robe, ukupne vrednosti 12.847.500,00 dinara.

Kada je tržište pšenice u pitanju, na osnovu podatka da tokom prote-

kle nedelje nije bilo prometa, mogao bi se steći pogrešan utisak o cenovnoj stabilitetu ovog tržišta. Ipak, nije tako, o čemu najbolje govori podatak da su tokom nedelje potencijalni kupci bili spremini da plate za hlebno zrno cenu od 18,00 din/kg, bez PDV-a, što je za skoro 2% više nego prethodne nedelje, ali prodavcima je i to bilo malo. Ovo i pored disbalansa ponude i tražnje, zbog čega nije ni došlo do zaključenja berzanskog posla, govori o nagoveštaju blago rastućeg cenovnog trenda.

Nakon izraženog prošlonedeljnog rasta, u nedelji za nama cena soje, kojom je trgovano u količini od 100 tona, zaustavila se na nivou od 47,96 din/kg, sa PDV-om (43,60 din/kg, bez PDV-a). I pored statističkog podatka o nedeljnem rastu

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUЂENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOŠU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz vešt. sušen, rod 2014.	125	20,02-20,13	125	20,02-20,13	+1,73%
Soja, rod 2014.	100	47,96	100	47,96	+3,29%
UREA (fco-kupac)	25	41,25	25	41,25	-
Suncokretova sačma 33%	125	36,00-36,60	125	36,00-36,60	+2,03%

PRODEX

Blagi rast cena kukuruza i suncokretove sačme, kao i statistički podatak o nedeljnomyastu rastu cene soje u zrnu, uključili su na ovonedeljni minimalni rast indeksne vrednosti PRODEX-a, koji na današnji dan "vredi" 212,87 indeksnih poena, odnosno 0,07 indeksnih poe-

na više nego prethodne nedelje. Da je na tržištu pšenice došlo do poklapanja ponude i tražnje, na već pomenuvajući nivou u odnosu na prethodnu nedelju, rast indeksne vrednosti ovog agregatnog berzanskog pokazatelja, bio bi znatno izraženiji.

prosečne nedeljne cene od 3,29%, informacija da je pre nedelju dana cena soje po pojedinačnim ugovorima, na zatvaranju trgovanja iznosila skoro 44,00 din/kg, bez PDV-a, ipak pre govori o ovonedeljnjoj stabilizaciji cene soje u zrnu, nego o trendu njenog rasta.

I dok je ovonedeljni rast cene soje, samo statističke prirode, dotle tržište kukuruza beleži kako statistički

tako i realni cenovni rast. Promet od 125 tona prirodno sušenog kukuruza, registrovao je veoma uzak cenovni raspon od 18,20-18,30 din/kg, bez PDV-a. Prosečna nedeljna cena od 20,04 din/kg, sa PDV-om (18,22 din/kg, bez PDV-a) za 1,73% više je nego prethodne nedelje.

U toku prošle nedelje značajno mesto u ukupnom prometu, posle duže vremena, zauzima suncokre-

tova sačma. U okviru istrgovanih 125 tona, registrovana je prosečna cena od 36,12 din/kg, sa PDV-om (30,10 din/kg, bez PDV-a), što je za 2,03% više nego prethodne nedelje.

Od ostalih proizvoda sa listinga, tokom nedelje za nama, registrovan je i promet mineralnog dubriva urea, u količini od 25 tona po ceni od 37,50 din/kg, bez PDV-a, na paritetu fco kupac.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIIH PROMENA CENA NA CME GROUP, SEPTEMBAR 2015.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Pšenica	186,07 \$/t	183,87 \$/t	181,59 \$/t	182,33 \$/t	186,00 \$/t
Kukuruz	143,30 \$/t	142,99 \$/t	144,17 \$/t	144,56 \$/t	146,06 \$/t

Nakon prošlonedeljnjog konsolidovanja cena na američkim berzama i kalkulisanja procena USDA-a, tržište se ove nedelje okreće vremenskim uslovima i uticaju na agrarne proizvode. U SAD-u se očekuju padavine koje će pogodovati kukuružu i soji, dok se u Kanadi

mogu očekivati rani mrazevi. Krajem nedelje je zabeležen blagi rast na CBOT-u. Prodavci su se povukli sa tržišta, procenjujući da trenutna cena nije dovoljno unosna. Cena soje beleži pad, s obzirom na situaciju u Kini, gde se beleži veće usporavanje ekonomije od onog koji su analiti-

čari procenjivali. Na severnoj hemisferi nema značajnih klimatskih promena.

Septembarski fjučers na pšenicu je u poslednjih nedelji dana na čikaškoj berzi skočio za 2,04%, dok je fjučers na kukuruz skuplji za 0,59%.

PREGLED DNEVNIIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	peta
Soja, zrno, jul 15	339,96 \$/t	340,62 \$/t	335,55 \$/t	331,95 \$/t	338,56 \$/t
Sojina sačma, jul 15	325,20 \$/t	325,40 \$/t	324,60 \$/t	324,00 \$/t	330,90 \$/t

Soja je sa isporukom u septembru jeftinija za 7,21%, dok je sojina sačma jeftinija za 2,99%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovaju do trenutka štampanja informatora.

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
162,86 EUR/t (futures sep 15)	145,94 EUR/t (futures sep 15)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
169,00 EUR/t (futures sep 15)	176,00 EUR/t (futures nov 15)

Pšenica je u Parizu, u odnosu na kraj prošle nedelje, pala za 4,79%, dok je u Budimpešti jeftinija za 1,34%. Novembarski fjučersi na kukuruz je u Parizu pao u odnosu na prošli petak za 2,90%, dok je septembarski fjučers na kukuruz u Budimpešti jeftiniji za 0,94%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7₃₀ do 14₃₀

SPOZOR
Francuski hibridi
kukuruza i suncokreta

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivojovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 17.8.2015. - 24.8.2015.**Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca**

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	115.00	120.00	115.00	pad	prosečna
2	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	450.00	500.00	450.00	pad	slaba
3	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	80.00	60.00	bez promene	dobra
4	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	180.00	180.00	rast	vrlo slaba
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(Makedonija)	kg	70.00	80.00	75.00	pad	prosečna
6	Grožđe (crno Hamburg)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	80.00	80.00	-	vrlo slaba
7	Grožđe (crno Kardinal)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	85.00	80.00	pad	prosečna
8	Grožđe (crno ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	80.00	80.00	bez promene	slaba
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	55.00	60.00	60.00	-	vrlo slaba
10	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	95.00	95.00	bez promene	vrlo slaba
11	Jabuka (Gloster)	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00	-	vrlo slaba
12	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	45.00	60.00	50.00	pad	vrlo slaba
13	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	40.00	65.00	45.00	pad	vrlo slaba
14	Kruška (ostale)	Domaće	kg	55.00	70.00	70.00	pad	prosečna
15	Kruška (ostale)	Domaće	kg	80.00	90.00	90.00	-	slaba
16	Kupina (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	200.00	200.00	pad	slaba
17	Lešnik (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	1900.00	2000.00	1900.00	bez promene	vrlo slaba
18	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	250.00	250.00	-	prosečna
19	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	350.00	350.00	350.00	rast	slaba
20	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	320.00	350.00	350.00	rast	slaba
21	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	75.00	70.00	bez promene	prosečna
22	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	90.00	90.00	bez promene	slaba
23	Orah (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	1200.00	1300.00	1200.00	pad	slaba
24	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	180.00	170.00	rast	prosečna

POVRĆE 17.8.2015.-24.8.2015.**Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca**

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	vezna	12.00	15.00	13.00	rast	slaba
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	150.00	200.00	180.00	-	vrlo slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	150.00	180.00	180.00	bez promene	vrlo slaba
4	Brokolija (sve sorte)	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00	rast	vrlo slaba
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00	bez promene	slaba
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	bez promene	slaba
7	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	pad	slaba
8	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	90.00	120.00	120.00	rast	vrlo slaba
9	Kej (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	80.00	70.00	-	vrlo slaba
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	35.00	55.00	50.00	bez promene	dobra
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
13	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	15.00	23.00	20.00	rast	prosečna
14	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	30.00	30.00	bez promene	slaba
15	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00	bez promene	dobra
16	Luk crni (mladi)	Domaće	vezna	17.00	25.00	20.00	bez promene	vrlo slaba
17	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
18	Paprika (Babura)	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00	rast	prosečna
19	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	150.00	200.00	170.00	-	prosečna
20	Paprika (ostala)	Domaće	kg	80.00	110.00	90.00	bez promene	slaba
21	Paprika (šilja)	Domaće	kg	55.00	70.00	60.00	rast	prosečna
22	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	220.00	220.00	bez promene	vrlo slaba
23	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	50.00	45.00	-	dobra
24	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	-	dobra
25	Pasulj (beli gradištanac)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	200.00	180.00	pad	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	dobra

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	bez promene	dobra
2	Lucerkino brašno (min 15% proteina)	džak 25kg	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	bez promene	prosečna
4	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	75.00	90.00	80.00	bez promene	prosečna
5	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
min	max								

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodaje se traktor Rus 52.Blagi problemi sa menjacom, pali. Moze prednja vuca. Tel:064/383-55-16.
 - Traktor Volvo bm814. raktor u dobrom stanju, sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 EUR ili za manji traktor i doplata, moguca kombinacija. Tel:060/471-47-88.
 - Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih tocjkova.Tel: 069/668-206.
 - Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjacem u dobrom stanju i setvospreamca. Tel:467-717.
 - Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjacem u dobrom stanju. Moze zamena za Fergusona 533 ili 539.
 - Prodajem kombajn zitni Dzon Dir 950. Tel: 060/067-01-45.
 - Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godiste sa seckom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel:064/063-24-34.
 - Traktor John Deere 6200, 85KS, 1994. god, 7700rc, gume sve 4 su skoro nove, ima reverzer, u odlicnom stanju, iz uvoza. Tel: 065/825-66-54.
 - Vladimirac T 25, 1300 evra. Traktor je u odlicnom stanju, hidraulika ispravna, gume sve nove, nov anlaser. Tel: 064/000-26-60.
 - Torpedo 4506, 1981. god. nije registrovan, u odlicnom stanju, 2900 evra. Tel: 063/531-155
 - Rakovica 65, 1986. god. u odlicnom stanju, nije pucao blok, 4200 evra. Tel: 063/531-155.
 - Traktor Belorus - 82. Godiste 1983., registrovan na ime. U potpuno ispravnom stanju. Tel: 064/903-22-44.
 - IMT 539, 1990. god. kabina, kompresor, u odlicnom stanju, 4000 evra. Tel: 063/531-155.
 - Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih tocjkova.Tel: 069/668-206.
 - Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godiste sa seckom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel:064/063-24-34.

otaciona kosačica marke Deutz-Fahr,
nog zahvata 1.85 sa kardanom, novim
vima, odlično očuvana. Tel:063/886-97

najevka, tip 470. Svetlosna signalizacija,
dušne kočnice, kipuje, ima i ručnu kipu.
-lim 3mm, ojačana, široke gume, regist-
na. Tel:022/265-61-11.

unjač Bečejac 12t na 1h, kardan plus
por 21kW u odličnom stanju, prvi vlasnik.
022/664-596.

skalica Kranjska 330l, grane 8m, prvi
nik. Tel:060/066-45-96.

unjač Deutz, vagon na sat, ispravan.
065/250-66-25.

ekrupsač i krunjač Odžaci, u vrlo dobrom
iju, cena nije fiksna. Tel:064/573-04-47.

njirace vučene i nošene. Tel:062/101-
50.

ug Lemind 12 coli ili zamena za plug od
coli. Tel:022/742-808.

odajem setvospremač u dobrom stanju.
467-717.

odajem traktorsku frezu IMT. Tel:
/161-55-09.

odajem sejalicu za kukuruz Bekericu četi
u potpuno ispravn. Cena 1.000 evra. Tel:
/670-36-60.

odajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i
lo ovaca. Tel: 063/800-93-62.

odajem prikolici marke Pobeda, nosivost
na. Perica. Tel: 064/289-77-84.

ljomehanizacija - pocinkovani silosi, el-
toriod 10-60 tona - CAS, roto i vibro
ktor. Tel: 062/848-81-08.

odajem presu Welger 71 u dobrom sta-
Tel: 064/516-97-10.

odajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona
kardan sa elevatorom za šepurike.Sve

- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
 - Transporter za kukuruz Lifam 9 m, kao nov. Pune gume bez duvjanja i treći točak pozadi bez podizanja, lako se kreće, 800 evra. Tel: 066/521-81-11.
 - Setvospremači. Tel: 062/101-68-60.
 - Vučene i nošene tanjirače. Tel: 062/10-1-68-60.
 - Alko motorna kosilica za košenje trave odlična. Tel: 064/218-74-00.
 - Kosilica polovna, sa briksovim četvorotaktnim motorom nemačkim, odlična servisirana, 95 dinara. Tel: 063/880-69-02.
 - Kosilica za travu sa džakom za skupljanje trave, kosačica je samohodna. U ispravnom stanju, 120 evra. Tel: 633/701-50.
 - Tanjirače vučene i nošene. Tel: 062/836-07-25.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

- Nodet Gougis GC 4m/žitna sejalica 4m, automatski markiri, stalni tragovi, extra stanje, uvoz CH. Tel: 064/510-98-66.
 - Krunkač Deutz, 2500 evra. Tel: 065/250-66-25.
 - Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/1615509.
 - Prodajem sejalicu za kukuruz Bekerici četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
 - Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 061/516-07-10.
 - Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god, 1200 evra. Tel: 063/531-155.

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

 - Prodajem plac u Laćarku, Njegoševa 2a, objektom od 120m². Tel: 063/583-944.
 - Prodajem vikendicu u Šišatovcu sa 30 ar voćnjaka. Tel: 011/277-39-67, 064/199-99-i 022/617-159.

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem plac u Laćkuru, Njegoševa 2a, sa objektom od 120m². Tel: 063/583-944.
 - Prodajem vikendicu u Šišatovcu sa 30 ari voćnjka. Tel: 011/277-39-67, 064/199-99-27 i 022/617-159.
 - Prodajem 5 jutara zemlje u komadu potes Petrovci u Martincima. Tel: 022/668-445 i 064/459-33-94.

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75**

 - Prodajem presu Kveč, Kolečke, plug, drljaču, branu sve za Salaše i Etno kuće. Tel: 063/193-97-07.
 - Horizontalni transporter, 1000 evra. Tel: 064/397-30-67.
 - Sejačica za kukuruz SKPT-4 "OLT Osjek", mehanička četvororedna, 400 evra. Tel: 022/476-092.
 - Dvobrazdни plug IMT-757/2, 550 evra. Tel: 022/476-092.
 - Pumpa za zalivanje Slap 800 NP i 30 cevi, 1300 evra. Tel: 062/896-57-58.
 - Motokultivator Garlatt 3 KS u St. Pazovi. Tel: 064/218-74-00.
 - Prskalica 800L sa hidrauličnim granama, 2550 evra. Tel: 064/296-37-99.

**Prodajem krunjač ručni,
tučani. Tel: 022/685-081,
064/4615-799**

- Plug cevasti češki četvorobrazni 4x30 zahvat, visina gredera 75cm, razmak između glava 80cm, plug je u odličnom radnom stanju. Tel: 061/200-32-17.
 - Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god, 1000 evra. Tel: 063/531-155.
 - Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
 - Prodajem sejalicu za kukuruz Bekerici četiri reda potpuno ispravn. Cena 1.000 evra.

Tel: 060/670-36-60.

 - Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62
 - Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
 - Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
 - Prodajem Vladimircu novi tip sa jednim menjачem u dobrom stanju i setvopspremač.

063/193-97-07.

 - Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.
 - Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.
 - Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
 - Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
 - Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
 - Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
 - Prodajem 66-redni temerinski špartač za soju i repu u izuzetnom stanju. Tel: 022/668-409 i 063/707-33-28.
 - Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.

OBREMA

- Drljača, četvorokrilne, petokrilne masivne drljače za traktore preko 60KS i trokrilne proširene za traktore ispod 60KS. Tel:015/7786-963.
 - Samoutovarna prikolica za seno. Srednje stanje. Na vidjenje ili kratki remont pre prodaje. Tel:064/383-55-16.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 | 063/589-780

- Mašina bekerica sejanje kukuruza. Tel: 060/066-45-96.
 - Prodajem kuću 100m2 sa lokalom izlaz na dve ulice, Sremska Mitrovica, ulica Palanka 97. Tel: 640-241.
 - Prodajem kuću 100m2, CG 5,5 ari placa Matije Hudi, cena 50.000 evra. Tel: 063/166-18-50.
 - Prodajem zemlju u Grabovcima opština Ruma: Tel: 063/835-75-39.
 - Prodajem kuću sa poslovnim prostorom na 10 ari placa ulica Kuzminska , Sremska Mitrovica Tel:063/506-570.
 - Prodajem kuću ulica Stari šor kod Bolnice plac 8ari mogućnost zamene stan.Tel: 061/635-05-18.
 - Prodajem kuću ca 200m2 naselje Pejton u blizini Rode i Ideje. Tel:064/987-28-14.
 - Prodajem kuću u Žarkovcima. Tel: 061/2-
0-000

Prodajem vikendicu sa šljivicom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.

- Izdajem sobu učenicima ili studentima u naselju Matije Hudi. Tel: 022/611-865 i 065/406-46-99.
 - Izdajem opremljen stan 30m² preko puta Briona. Tel: 063/166-31-29.
 - Izdajem nameštenu garsonjeru u centru grada sa parking mestom. Tel: 060/490-42-57 i 061/302-06-96.
 - Izdajem stan naselje KPD. Tel: 060/455-3-4-91.
 - Izdajem dvorišni dvosoban stan na Beloj Ruži u Laćarku. Tel: 066/434-021
 - Prodajem opremljen jednosoban stan 30m² na drugom spratu zajeno sa garažom 18m. u dvorištu zgrade preko puta Briona ulica Promenada 41, cena dogovor. Tel: 060/077-78-58.
 - Prodajem dvosoban stan 65m² prvi sprat naselje Kamenjar, cena 35.000 evra. Tel: 063/730-57-14.
 - Prodajem u jednoj celini dve njive pored glavnog puta u Brestaću, uknjiženo, vlasnik 5h.

POLJOPRIVREDNI
PROIZVODI

- Brane kruške viljamovke za rakiju.
Tel:065/865-49-99.
 - Povoljno, prasad za dalji tov, težine 22-25kg, cena 230din/kg. Takođe prodajem sojinu pogaču pogodnu za ishranu svih kategorija svinja, cena 60din/kg, vršim i fizičku zamenu soje za pogaču, 100kg soje-82kg pogače. Tel:066/644-17-25 i 022/441-725.
 - Brane kruške viljamovke i šljive čačanka rodna. Tel:063/882-08-62.
 - Prodajem kozije mleko sir i surutku. Tel. 022/661-312.
 - Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.
 - Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seće se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.
 - Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.
 - Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.
 - Suncokret gricko selektiran, rod 2014. Tel: 064/958-21-93.
 - Soja u zrnu, rod 2014, cena po dogovoru. Tel: 065/282-30-70.
 - Kukuruz kokičar 12t, cena na manje količine 65 din, za veće dogovor. Tel: 063/806-84-87.
 - Kupina Loh nes, ovogodišnji rod. Cena po dogovoru. Tel: 062/495-66-00.

PRFTPLATITE SF III

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta

615-200

- Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.
- Prodajem seme graorce, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.
- Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.
- Prodajem kozije mleko sir i surutku. Tel: 022/661-312.

• Pasulj beli tetovac - rod 2014, cena 250 din, količina oko 50kg, moguća prodaja na 5 i 10kg. Pasulj šareni - rod 2014, cena 250, količina oko 50kg, moguća prodaja na 5 i 10kg. Pasulj pinto šareni - rod 2014, cena 200, količina oko 80kg, moguća prodaja na 5 i 10kg, za otcup cele količine moguća korekcija cene. Tel: 060/147-00-69

• Sojinog pogacha, cena je 57din/kg, takođe vršnim zamenu soje za pogacu, na 100kg soje, dobijate 82kg pogacha. Tel: 066/644-17-25.

• Hibridni kukuruz šećerac sorte sweet nugget f1, sentinel f1 i signet f1. Tel: 064/193-74-94.

• Prodajem kozije mleko sir i surutku. Tel: 022/661-312.

• Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.

• Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.

USLUGE, POSLOVI

• Radim sve fizičke poslove. Tel: 630-398 i 064/217-80-72

• Potreban vozač C i E kategorije za vožnju šlepera, domaći transport. Tel: 065/955-50-59

• Pekari u Sremskoj Mitrovici potreban buregdžija. Tel: 022/611-093 i 064/328-12-34.

• Vršim selidbu u zemlji i inostranstvu kombijem Tel: 065/631-11-22

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Radio bi sve poslove bez nadoknade za smetaju i hranu. Tel: 022/625-274.

• Uslužno molerski radovi/krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30%. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.

• Potrebna sezonska radna snaga za rad u Crnoj Gori Budva(kuvari, pekari, pica majstori, pomoćno osoblje, mesari) smještaj i hrana obezbedena. Tel: +381-67-345-887.

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje) prodajem slike (ulja na platnu, akvareli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.

• Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46.

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

• Jarac star godinu dana. Mešanac je, bez rogova. Tel: 060/148-76-99.

• 12 koza. 5 od 3 god, 5 od 2 god, 2 od godinu dana. Tel: 064/123-96-41.

• Ovnici rase romanovski, starosti 6-7 meseci, 130 evra. Tel: 064/540-40-73.

• Hajkom kunići - zečevi svih uzrasta cena po mesecu, 400din. Tel: 063/869-21-17.

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

• Junice, 980 evra. Tel: 065/271-37-78.

• Muški jaganjci i jarići. Tel: 062/117-89-62.

• Prodajem jagnje-menjam za kukuruz i tritikal, jagnje ima oko 40 kg. Tel: 065/438-41-41.

• Deset koza i petnaest jarića. Tel: 069/650-594.

• Stado od 50 ovaca rase Virtemberg. Tel: 060/334-20-53.

• 6 koza starosti 1-3 godine. Cena po dogovoru ili zamena za prasice, suprasne krmace i jaganjce. Tel: 062/240-106.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

• Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

• „Sremska poljoprivreda“ svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

• Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

• Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi“

SREMSKA POLJOPRIVREDA

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob:063/8526-021
E-mail:poljoprivreda@sremskenvine.co.rs

• Umatičeni ovnići rase virtemberg. Tel: 060/334-20-53.

• Prodajem dva meseca suprasnu nazimicu prvopraskinja. Tel: 670-098

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina! Tel: 064/4615-799

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Japske prepelice različitih uzrasta kao i sveža oplođena jaja. Tel: 064/106-07-36.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvodanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950

• Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Tel: 064/281-12-12.

• Hajkom i panon beli kunići, 500 dinara. Starosti od 1 i 2 meseca, cena po mesecu starosti 500 dinara. Tel: 064/128-10-72.

• Mangulica 120 kg, 120 evra. Tel: 064/454-56-64.

• Konj lipicaner, star 2 godine i 5 meseci, sa papirima, može menjanje za neki jeftiniji auto ili domaće životinje. Tel: 064/018-48-76.

• Bik simentalac, težak oko 750kg, 2 evra. Tel: 063/139-19-75.

• 7-nedeljne koke nosilje, 150 kom, cena 300 din/kom, za celu količinu moguć dogovor. Tel: 064/207-18-40.

• Stado travničke pramenke. Tel: 063/842-63-08.

• Muški alpino jarići do 20kg. Tel: 064/404-87-46.

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

• Jarac star godinu dana. Mešanac je, bez rogova. Tel: 060/148-76-99.

• 12 koza. 5 od 3 god, 5 od 2 god, 2 od godinu dana. Tel: 064/123-96-41.

• Ovnici rase romanovski, starosti 6-7 meseci, 130 evra. Tel: 064/540-40-73.

• Hajkom kunići - zečevi svih uzrasta cena po mesecu, 400din. Tel: 063/869-21-17.

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

• Junice, 980 evra. Tel: 065/271-37-78.

• Muški jaganjci i jarići. Tel: 062/117-89-62.

• Prodajem jagnje-menjam za kukuruz i tritikal, jagnje ima oko 40 kg. Tel: 065/438-41-41.

• Deset koza i petnaest jarića. Tel: 069/650-594.

• Stado od 50 ovaca rase Virtemberg. Tel: 060/334-20-53.

• 6 koza starosti 1-3 godine. Cena po dogovoru ili zamena za prasice, suprasne krmace i jaganjce. Tel: 062/240-106.

KUĆNI LJUBIMCI

• Na prodaju nemački ovčar star 2 godine mužjak, vrlo povoljno, po dogovoru. Tel: 064/987-28-14.

• Ovnoliki i hajom kunići, 500 dinara. Tel: 064/293-46-15.

• Hajkom i panon beli kunići, 400 dinara. Tel: 062/221-898.

• Na prodaju nemački ovčar star 2 godine mužjak, vrlo povoljno. Tel: 064/987-28-14.

• Prodajem hajkom kunicu na veliko i malo svih uzrasta, od mesec dana pa do skotnih zenki. Prodajem i meso kunicu po dogovoru. Cena 500 dinara po mesecu starosti. Tel: 063/564-166.

• Hajkom i panon beli kunići. Cena po mesecu starosti 500 dinara, ima od 1, 2 i 4 meseca. Tel: 064/128-10-72.

MOTORNA VOZILA

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32

• Prodajem Fiat Kroma 2005. godište 1900 kubika, 150 KS, automatik u odličnom stanju. Tel: 063/852-60-21

• Prodajem Jugo 55 godina proizvodnje 1991 u super stanju, nove gume. Tel: 061/635-05-18.

• Prodajem Fiat Panda 2002 godište, u odličnom stanju. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem ladu limuzinu 1300 ispravna, cena 200 evra. Tel: 022/553-570 i 060/553-35-70.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem Zastavu 101 godina proizvodnje 2004, registrovana, može zamena. Tel: 069/625-379.

• Prodajem Fiat Punto godina proizvodnje 2000, 1,7 dizel, može zamena. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem ladu limuzinu 1300 ispravna, cena 200 evra. Tel: 022/553-570 i 060/553-35-70.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

SLANKAMENAČKI VINOGRADI • ODRŽANI TRADICIONALNI 12. "PUDARSKI DANI"

Festival u čast "pudara" -čuvara vinograda

Trudimo se da svake godine budemo sve kvalitetniji, da idemo korak napred.

Prezentujemo kulturu, pesmu i igru i evociramo uspomene na Slovake koji su pre 250 godina došli na ove prostore

Manifestacija posvećena onima koji su najviše vremena provodili u vinogradima i koji su „omogućili“ grožđu da postane vino - pudarima, čuvarima vinograda, poznata kao "Pudarski dani" održana je i ovog avgusta dvanaestu godinu za redom u Slankameničkim Vinogradima. Najmanje selo indijske opštine ponovo je bilo centar okupljanja ljudi dobre volje ali i pripadnika slovačke nacionalne zajednice koji su sa ponosom prezentovali kulturu i običaje Slovaka, koji su pre 250 godina došli na ove prostore. U dobroj atmosferi sa puno različitih sadržaja, takmičenja, kvalitetne hrane i pića, uz nezabilaznu igranku protekla je još jedna manifestacija koja na najlepši način oslikava život Slovaka u jednoj maloj sredini.

Na Etno-izložbi su se i ove godine predstavile žene iz raznih udruženja sa teritorije opštine, ali i proizvođači vina i rakija iz drugih sredina.

Štefan Tomaš iz Kovačice se više od 15 godina bavi proizvodnjom rakija i likera, a kako je istakao višegodišnji trud i rad je nagrađivan na raznim sajmovima gde je njegova rakija proglašavana najboljom.

-Preko prijatelja sam saznao za ovu manifestaciju i oduševio se kada sam prvi put prošle godine došao. Zaista sjajna atmosfera, odlična posećenost i dobra prilika da predstavim svoje proizvode kaže on.

I ove godine Štefan je na štandu izložio kajsijevaču, dunjevaču, krušku, medovaču, likere od maline i višnje kao i med.

-Ljudi su veoma zainteresovani za rakije, pogotovo jer ovde imaju mogućnost da probaju, onda se oduševe i obavezno nešto kupe. Od nedavno smo počeli da pravimo i rakiju na bazi trava, odnosno travaricu i klekovaču kaže Štefan i poručuje da se veoma veseli da vidi sve običaje i igre slovačkog naroda.

Sa svojim ručnim radovima i suvenirima predstavili su se i mлади из Udruženja dece i omladine sa smetnjama u razvoju "Moj svet", bez kojih festivali više ne mogu da se zamisle. Veseli i nasmejani, samo onako kako oni to umiju, poručili su da učešće na Etno izložbi nema toliko prodajni karakter, koliko samo druženje.

-Zahvaljujući Turističkoj organizaciji naše opštine, svake godine učestvujemo na "Pudarskim danima", ali i svim manifestacijama koje se organizuju u toku godine rekla je **Mira Vukas** ispred udruženja "Moj svet" i istakla:

-Naši mlađi aktivisti u toku cele godine vredno rade na izradi suve-

Petar Filipović otvara Pudarske dane

Najbolju riblju čorbu skuvalje žene iz Novih Karlovaca

ma zaista znači ovaj vid promocije i reklame. To jeste jedan od najboljih načina plasiranja i prodaje naših radova rekla je **Nikolina Jovičin** iz "Etnoarta".

Domaćini iz Vinograda nisu skrivali radost i zadovoljstvo, što je njihova manifestacija dobila karakter tradicionalne i što na najlepši način prezentuju običaje Slovaka.

-Organizujemo Pudarske dane od 2004. godine, odnosno dvanaest godina za redom, tako da slobodno možemo reći da imamo manifestaciju koja ima dugu tradiciju. Uspeli smo da održimo kontinuitet i sadržaje sa kojima smo i počinjali ističe **Jano Maho** iz organizacionog odbora i nabroja neke od sadržaja manifestacije.

-I ove godine smo imali tradicionalnu Etno-izložbu na kojoj su svoje proizvode predstavila udruženja žena, zatim izbor za najbolju riblju čorbu, vino i pudarski štap. Ono na šta smo posebno ponosni jeste čuvena igranka koja je upriličena za naše pudare kao i kulturno-umetnički program nekoliko društava ističe Maho.

-Trudimo se da svake godine budemo sve kvalitetniji, da idemo korak napred. Prezentujemo kulturu, pesmu i igru i evociramo uspomene na Slovake koji su pre 250 godina došli na ove prostore. Upravo na današnji dan se trudimo da sa svim narodima koji ovde žive, negujemo dobre odnose, da se družimo i da se čuje samo pesma tvrdi Jano Maho i dodaje.

-Na sreću vreme nas je ove godine poslužilo, a većina gostiju se rado odazvala našem pozivu. Uspeli smo da održimo kontinuitet i sadržaje sa kojima smo počeli pre više od jedne decenije kaže Maho i navodi:

-To se najbolje može videti na igranci pudara gde se sviraju stare slovačke pesme, kada su na te iste igranke dolazili pudari-čuvari vinograda, da se provesele i opuste. I tada je postojao takmičarski duh i ogledao se u tome ko je napravio najbolje vino ili rakiju. Za sam kraj festivala, pripremili smo tradicionalni vatromet a zatim i koncert zabavne muzike ističe on na kraju.

Manifestaciju "Pudarski dani" je i ove godine podržala lokalna samouprava, a predsednik opštine **Petar Filipović** je tom prilikom poručio.

-Ovo je jedna u nizu manifestacija u našoj opštini, a koliko je značajna govor i činjenica da smo "Pudarske

Neguju običaje i tradiciju Slovaka

dane" uvrstili u manifestacije od značaja.

Naši domaćini su se i ove godine odlično pokazali tako da će i u godinama koje dolaze imati sversrdnu podršku lokalne samouprave, pogotovo zato što neguju običaje i tradiciju jednog naroda rekao je Filipović i dodao:

M. Balabanović

Takmičenje najboljih

I ove godine je organizovano takmičenje u kuvanju riblje čorbe, a pobedu su odnele žene iz Novih Karlovaca, **Danica Prodanović i Ljubica Stefanović**. Najbolje vino je ove godine stiglo iz Zemuna, a napravio ga je **Ivica Stojanović**. Najbolji pudarski štap prikazao je **Miško Mrva**, domaćin iz Slankameničkih Vinograda.

Udruženje „Moj svet“